

HRADEČTÍ VOTROCI DĚTÍ ZA ČEPICÍ

PÉTÁCI OD BÍLÉ VĚŽE

ÚNOR 2011

Voj. trubač troubí „ Večerku“ 3. 6. 2009 – pietní vzpomínka „61tníků“

Pétépáci ve Štrasburku – sídle Rady Evropy a EP 5/2010

Hradečáci ve Štrasburku v EP s europoslancem O. Vlasákem (v první řadě uprostřed) 5/2010

OBSAH:

I. Několik slov na úvod

II. Proč a kde jsme vlastně sloužili

III. Co se píše a říká o PTP

IV. Vzpomínky našich členů

V. Okresní klub PTP Hradec Králové

VI. Seznam členů OK PTP

I. Několik slov na úvod

Humorista Miloslav Švandrlík sice nás – černé barony – velmi zpopularizoval, ale současně vyvolal představu nepřesnou a zcela zavádějící a to, že u PTP byla hlavně velká legrace. Pod takto vyvolaným dojmem jsme často byli nesprávně hodnoceni. Vojíní u bojových útvarů nám záviděli naše výdělky, ale kdyby bývali mohli s námi měnit, velmi brzy by přišli na svůj osudový omyl.

Náš almanach by mimo jiné rád uvedl na správnou míru ony mírně řečeno nepřesnosti tradované Švandrlíkem. Jde nám o to, abychom čtenáři přinesli pravdivý pohled na pomocné technické prapory (PTP), při čemž mu nechceme předkládat „Hořké vzpomínání“ (jak byly nazvány dva sborníky z r. 1996 a 1999), ale míníme např. ukázat, jak jsme čelili rafinovaným podrazům a psychologickému teroru někdejších státních orgánů i trvalým nespravedlnostem a soustavné šikaně, kterým jsme byli stále vystavováni přihlouplými poddůstojníky a všehoschopnými důstojníky. Ti byli k PTP posláni mnohdy za trest, nebo tam působili „frontáci“, jimž pro službu jinde nestačilo vzdělání.

Že tak dokonale výstižný text z doslovu k 1. vydání „Černých baronů“ z r. 1969 normalizační cenzoři z dalších vydání populární knížky vyřadili, nemohlo překvapit. Jeho autor mjr. V. Jelínek nám jistě promine, obohatíme-li naši předmluvu některými jeho dalšími myšlenkami.

Při pohledu tváří v tvář pravdě padesátých let 20. století nelze vymazat kapitolu, zvanou PTP. Pomocné technické prapory byl tvořeny ze studentů, zemědělců, živnostníků, kněží, řeholníků, umělců, také z veteránů druhé světové války, ale též z kriminálních, z nichž si někteří odseděli za mřížemi i celé roky.

Na pétépáky se v armádě zprvu pohlíželo jako na nebezpečný a rozkladný prvek a teprve mnohem později bylo možno zaslechnout slova uznání za jejich nepřehlédnutelný podíl na rozvoji báňského a stavebního průmyslu.

V našem almanachu chceme zaznamenat prožitky hradeckých pétépáků, kteří pracovali v dolech (např. na Ludvíku nebo na Dukle v ostravsko-karvinském revíru) a na stavbách jako třeba v Orlické kotlině v Hradci Králové, a přinést přehledné údaje o činnostech a členstvu našeho klubu, jakož i zpestřit text o některé epizody, které by bylo možno nazvat „pohledy zblízka“.

JUDr. Jaroslav Hanuš, Hradec Králové, listopad 2010

II. Proč a kde jsme vlastně sloužili Pomocné technické prapory (PTP)

Pomocné technické prapory (PTP) byly útvary Československé armády, které v letech 1950–1954 fungovaly pro internaci a převýchovu tzv. politicky nespolehlivých osob, podléhajících tehdejšímu brannému zákonu. Druhým důvodem jejich vzniku bylo zajištění levné pracovní síly pro vybraná hospodářská odvětví – militarizované hospodářství trpělo značným nedostatkem pracovních sil a navíc byli pro armádu zdrojem nemalých příjmů. Díky PTP také mohli být tito vojáci považováni za nespolehlivé, izolováni od bojových útvarů, což se armádnímu velení v předvečer očekávané války zdálo být nutným opatřením. PTP tak byly prostředkem perzekuce a pracovní exploatace nepohodlných osob. Existence pomocných technických praporů byla v rozporu s platným branným zákonem č. 92/1949 Sb., který dovoľoval využití vojáků v činné službě k pracovní činnosti jen za mimořádných podmínek a pouze dočasně. Branci považovaní za politicky nespolehlivé však trávili v PTP celou svou vojenskou službu a často i měsíců po jejím skončení. Platné zákony navíc dovoľovaly klasifikovat vojáky pouze na základě zdravotních kritérií, nikoliv politických, která ale byla v případě tzv. politicky nespolehlivých dokonce upřednostňována.

Pomocnými technickými prapory prošlo podle odhadu historika Jiřího Bílka okolo 60 000 mužů, z nichž okolo 25 000 mělo politickou klasifikaci „E“. Přesné číslo však dnes již určit nelze například proto, že v jednotkách PTP byly politicky nespolehlivé osoby promíchány se „spolehlivými“ odvedenci kategorií „Cj“ a „Cd“. Odvedenci pracovali zejména v dolech, ve stavebnictví, na vojenských stavbách a v zemědělství. Z výdělku za odvedenou práci si vojenská správa nejprve strhla poplatek za ubytování, ošacení a stravu ve výši až 70%, zbytek pak rozdělila na dvě poloviny. Jedna byla vojáku uložena na vkladní knížku, druhá mu byla vyplacena. Rodiny násilně odvedených na mimořádné cvičení za ztrátu svých živitelů nedostaly žádnou finanční kompensaci (příznán mohl být jen nárok na dětské přídatky) a mnohdy před květnem 1953 jim byl dokonce odepřen i nárok na přidělové lístky některých základních potravin, o průmyslovém zboží ani nemluvě. Vojínům nastoupivším přesně službu pak bylo oznámeno, že zákonná doba služby 24 měsíců může ve výjimečných případech platit pouze pro ty, kteří by během služby byli prověřeni jako politicky spolehliví, ostatní jsou v jednotkách PTP na neurčito.

Naprostou většinu jejich příslušníků tvořili v době jejich trvání (do roku 1954) „nespolehliví“ branci odvodních ročníků, ale početnou skupinu představovali rovněž občané starší: byli to např. kněží, v dřívějších dobách (i před 2. světovou válkou) osvobození od vojenské základní služby, vojáci zahraničních jednotek Čs. armády z doby druhé světové války propuštění z politických důvodů po únoru 1948 z aktivní služby nebo i někdejší příslušníci německé armády, jimiž se stali jako synové ze smíšených manželství zejména na Opavsku, ale i v jiných oblastech ČSR, zabraných po mnichovské dohodě v roce 1938 nacistickou Říší.

Vojáci PTP byli placeni podle tehdejších obecně platných norem, avšak armáda si z jejich výdělku strhávala vysoké částky (na oblečení, stravování, ubytování atd.). Byli tedy jedinými vojáky základní služby, kteří si svou vojenskou povinnost navíc sami zaplatili. Svůj výdělek však nedostávali měsíčně „na ruku“, ale z částky, která zbyla po všech srážkách, obdrželi pouze polovinu a druhá polovina jim byla ukládána na vkladní knížku; při měnové reformě v květnu 1953 jim byly tyto jejich vynucené úspory vyměněny v kurzu 1:50.

Kromě těžké práce se dostávalo vojákům PTP ještě „základního výcviku“ ve formě pořadových cvičení i nočních poplachů po normálních pracovních směnách; zbraně těmto vojákům tehdejší „lidová armáda“ nesvěřila. Navíc si ještě komunistický režim vymyslel pro jejich dlouhodobější využití uplatnění §39 branného zákona, podle něhož byli postupně „přidrzeni k výjimečnému cvičení na dobu neurčitou“. Pétépáci, kteří byli zařazeni do těchto útvarů hned na jejich počátku, odsloužili na vojně při své základní službě (ta trvala tehdy podle zákona 24 měsíců) plně tři roky i více. Po politických změnách v roce 1953, vyvolaných jednak úmrtím Stalina a jeho souputníka Gottwalda v Československu, jednak tlakem mezinárodních organizací, byly PTP od posledních měsíců roku 1953 do konce května 1954 postupně zrušeny a jejich příslušníci, pokud měli splněno nejméně 24 měsíců základní služby, propuštěni do civilu. Ostatní byli přeřazeni do Technických praporů (TP), z nichž mnohé byly pokračováním PTP, ovšem již se zcela jiným režimem. Politická klasifikace „E“ byla zrušena (vojáci této klasifikace nesměli mít přístup ke zbraním, nemohli získat jinou hodnot než „vojín“ atd.).

Na jaře roku 1968, v období vzestupu tlaků, požadujících zásadní změny politického i hospodářského systému státu, přihlásili se ke slovu také pétépáci. V květnu toho roku se uskutečnil první sjezd v Praze na Slovanském ostrově; tam byl založen Svaz PTP, zvoleny první orgány, které začaly ihned pracovat. Okupace armádami SSSR a jejich satelitů 21. srpna 1968 však všechny snahy o uznání a další práce přerušila. K novému oficiálnímu probuzení došlo v listopadu 1989. Sešel se přípravný výbor, který svolal celostátní sjezd pétépáků do Prahy. V únoru 1990 se v Praze sešlo přes 3 500 kamarádů; mnozí se potkávali a poznávali opět téměř po padesáti letech. Položili základní kámen organizace, která přetrvala úspěšně dodnes jako jednotná a jediná organizace někdejších příslušníků vojenských útvarů PTP. V současné době má Svaz téměř 8 000 členů. Odhaduje se, že všech dosud žijících pétépáků je kolem 12 000.

Zejména armádě vděčí stovky pétépáků za to, že se každoročně mohou setkávat při několika celostátních srazech. Ty bývají např. v Libavě u Olomouce, ve Sv. Dobrotivě u Hořovic, v Mostě i na jiných místech. Na několika místech, kde byly na počátku padesátých let umístěny vojenské tábory nucených prací, byly odhaleny památníky, o dalších se uvažuje. **Pétépáci razí heslo „Nesmíme dopustit, aby se zapomnělo!“**

Politická klasifikace

Československá armáda používala klasifikaci sloužící k zařazování branců. Klasifikace měla tyto stupně: „A“ – schopen, „B“ – schopen služby beze zbraně, „BS“ – schopen pro strážní službu, „Cj“ – schopen pro těžkou fyzickou práci, „Cd“ – schopen pro středně těžkou fyzickou práci, „D“ – neschopen vojenské služby a „E“ – politicky nespolehlivý. Odvedenci s klasifikací „Cj“ a „Cd“ byli zařazováni jak do Pomocných technických praporů (PTP), tak do Technických praporů (TP) a vnímání jako politicky spolehlivé osoby. Ovšem klasifikace „E“ znamenala odvedení do PTP bez ohledu na zdravotní stav brance. Pro podzemní odvod ročníku 1950 byly, dle Směrnice pro utvoření a činnost útvarových výběrových komisí, jako nespolehlivé definovány osoby, které:

- 1) se dopustily trestných činů podle malého a velkého retribučního dekretu prezidenta republiky (č. 16/1945 Sb. a č. 138/1945 Sb.), zákona na ochranu republiky č. 50/1923 Sb., zákona na ochranu lidově demokratické republiky č. 231/1948 Sb. a za to odsouzeni, nebo byli stíháni
- 2) byly zařazeny do Tábora nucených prací (TNP)
- 3) byly nebo jsou majiteli továrny či podniku nad 10 zaměstnanců
- 4) vlastnily nebo vlastní pozemky nad 20–30 ha
- 5) vlastnily nebo vlastní velkostatek
- 6) vlastnily nemovitý majetek s výnosem vyšším než 10 000 Kčs měsíčně
- 7) byly po Únoru 1948 odstraněny akčními výbory Národní fronty z veřejných funkcí
- 8) jsou dětmi osob uvedených pod bodem 1–7
- 9) byly zadrženy při pokusu o nelegální přechod státní hranice nebo z politických důvodů vyloučení ze škol
- 10) měly rodiče nebo sourozence ilegálně v zahraničí
- 11) SNB prohlásila za „nespolehlivé“ z jiných důvodů

Počet příslušníků PTP (od r. 1951 včetně TP)	
Datum sčítání	Počet celkem
1. prosince 1950	9900
1. prosince 1951	23 113
1. ledna 1952	23 868
1. října 1952	27 679
1. ledna 1953	30 025
1. listopadu 1953	35 502
1. ledna 1954	33 904
1. března 1954	24 000

Zdroj: Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak

Připomenutí, abychom nezapomněli

Nezapomínejme, že za vlády komunistů přišlo v letech 1948–68 ve věznicích o život 2 127 osob. Z toho takřka 600 lidí na srdeční zástavu, 160 spáchalo údajně sebevraždu a 250 při úrazech. V ostatních případech „příčina smrti nezjištěna“. Ve vyšetřovací vazbě skončilo svůj život nejméně 170 osob, z toho 25 žen. Další přišli o život při zatýkání. Ve stejném období uprchlo, či zůstalo v zahraničí 210 tis. osob. V letech 1968–1971 po tzv. ruské okupaci zvolilo exil téměř 74 tis. lidí. Legálně se za 40 let komunistického režimu vystěhovalo na západ asi 60 tis. lidí. Nejhorší bylo, že utíkali a odcházeli zejména vzdělaní lidé. Při ilegálním přechodu hranic bylo zabito více jak 300 československých občanů. Rehabilitace za politické pronásledování příslušníků bývalých PTP, sloužících v letech 1948–1954 s vyznačenou klasifikací „E“ nebo jiným z uvedených důvodů, je řešena zákonem č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona 267/1992 Sb. Uvedený zákon vysvětluje, že se jedná o zmírnění křivd, ke kterým došlo vyloučením těchto osob jako nežádoucích živlů z civilního života, křivd spočívajících nejen v tom, že těmto mužům byla odeprána zákonná povinnost výcviku ve zbraní k obraně vlasti, ale postihem v menší nebo větší míře v následujícím průběhu života a končícím většinou až v listopadu 1998. V žádném případě se nechtějí stavět do stejné řady s těmi, kteří též z politických důvodů museli přežít dlouholeté kriminály, práce v uranových dolech a následně vydědění ze společnosti, ale ani jim již nikdo nenahradí poškozené zdraví, zejména úrazy v mnoha případech s následnou trvalou invaliditou a více jak sto zmařených životů na pracovištích. Proto je třeba popřát těm ještě žijícím pétépákům hodně zdraví. Všichni členové mají nárok na vydávaný čtvrtletník „Zpravodaj PTP“, který přináší mimo vzpomínek aktuální zpravodajství o činnosti organizace, informuje o výsledcích různých jednání a organizovaných setkání.

Příslušníci bývalých PTP oprávněně následně nazvaných Vojenskými tábory nucených prací (VTNP) v letech 1948–1954, jsou sdruženi v celostátní organizaci Svazu PTP. Po organizační stránce se člení na Český a Moravskoslezský svaz PT P-VTNP, který hájí zájmy svých členů. Nejnižším článkem je okresní organizace příslušného svazu. Ne těžká fyzická práce, ne zakazy a omezování dovolenek a vycházek, ale nedostatek odpočinku, psychické ubíjení a zejména bezperspektivnost návratu do civilního života prodloužením vojenské služby na neurčito, to byl komunistický způsob převýchovy uplatňovaný u politicky nespolehlivých osob v padesátých letech.

Situace „pétépáků“ po propuštění

Punc politické nespolehlivosti ovšem pronásledoval „pétépáky“ i po jejich návratu do civilu. Je známo mnoho případů, kdy byli dlouhá léta sledováni orgány StB (někteří až do skončení komunistického režimu). Jenom menšině z nich se podařilo v dalších letech života také díky náhodám prosadit se a splnit si alespoň zčásti své životní plány získáním vysokoškolské kvalifikace či hospodářských funkcí. V některých případech třeba i tím, že se stali členy KSČ.

Pracovníci PTP byli rehabilitováni na základě zákonů o č. 87/1991 Sb. a č. 267/1992 Sb. o mimosoudních rehabilitacích.

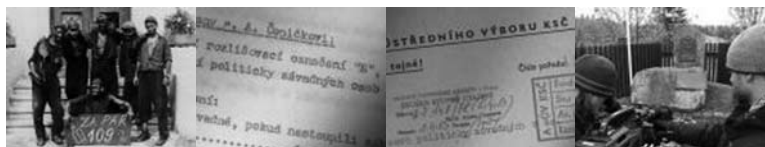
V případě úmrtí stát pozůstalým vyplatil 100 tisíc korun. V únoru 2002 rozhodla vláda nařízením č. 102/2002 Sb. o novém odškodnění v podobě 625 českých korun za každý započatý měsíc v táboře, a to při nasazení delším než jeden rok (jak u PTP, tak u silničního vojska a vojenských báňských oddílů). Odškodnění se vztahovalo pouze na dosud žijící bývalé vojáky. Vdovy po členech PTP mají od roku 2006 nárok na příplatek k důchodu.

Svaz PTP

Když v průběhu Pražského jara došlo k určitému oslabení režimu, byl kromě KAN a Klubu 231 založen také Svaz PTP. K tomu došlo 25. května 1968 v Praze na Slovanském ostrově na sjezdu s účastí 3500 osob. Z jednání vzešly dvě rezoluce, ve kterých byla požadována rehabilitace příslušníků PTP, uznání nezákonnosti jejich zřízení, odškodnění, možnost seznámit se s kádrovými posudky a jmény jejich autorů, umožnění návratu k původním povoláním a umožnění dokončení studia, úpravu invalidních důchodů pro příslušníky PTP, kteří ve službě utrpěli úraz, či důchodu pro pozůstalé v případě smrtelného úrazu. V politické rovině bylo žádáno zastoupení Svazu PTP v Národní frontě, Národním shromáždění, národních, krajských, okresních i místních výborech. Po nástupu normalizace byla činnost Svazu PTP ukončena a obnovena mohla být až po Sametové revoluci – ustavující sjezd proběhl 10. května 1990 v Průmyslovém paláci v Praze.

Zpráva o PTP

Bilance etapy české historie – osudy „Pomocných technických praporů“ a jejich příslušníků. Režie J. Sovák

Dokumentární film komplexně představuje fenomén unikátních jednotek ČSLA „Pomocných technických praporů“, známých pod zkratkou PTP. Seznamuje s jejich vznikem, způsobem nabírání vojáků, průběhu pobytu v nich, prací apod. až do jejich zrušení, resp. převedení do jiných jednotek.

Vedle historiků, kteří zařazují tuto epochu našeho vojenství do dobových a politických souvislostí, na PTP vzpomínají bývalí příslušníci, kteří v nelehkých podmínkách strávili více než 4 roky na přelomu 40. a 50. let 20. století. Film je cenný mj. tím, že představuje stavby, které postavili právě „pétépáci“, o čemž široká veřejnost většinou netuší - např. železniční trať mezi Žďárem nad Sázavou a Havlíčkovým Brodem, pavilony Ústřední vojenské nemocnice, bytové domy na sídlišti v Brně Žabovřeskách, Letiště v Pardubicích.

Ve filmu je obsažena také řada vzácných archivních dokumentů, fotografií a filmových záznamů.

Prezident Václav Klaus – listopad 2010

Způsob, jakým komunistický režim s příslušníky PTP zacházel, označila hlava státu za neospravedlnitelný a odsouzeníhodný. „Od doby, kterou jste byli přinuceni strávit v PTP, uplynulo již mnoho desítek let. Rád bych Vám poděkoval za to, že tyto skutečnosti i tímto setkáním připomínáte sobě samým, ale i nám všem,“ napsal V. Klaus.

PTP – Lidé, na které se zapomnělo

(Seminární práce žáků Gymnázia Pardubice rok 2008 – Jana Jandová)

Problém, kterým bych se v této práci chtěla zabývat, je zoufalá úroveň informovanosti naší veřejnosti o době natolik nedávné, že se týkala jejich rodičů či prarodičů nebo dokonce jich samotných. Asi nikdo nedokáže slovy popsat, kolik lidských životů bylo navždy poznamenáno érou komunismu, dobou, která se nezastavila před ničím, dobou, jež pod zástěrkou „budování šťastných zítřků“ likvidovala ve vykonstruovaných procesech nevinné oběti, desítky tisíc lidí uvěznila a mučila v komunistických koncentračních táborech nebo věznicích, bez soudu je posílala do táborů nucených prací a pronásledovala celé generace jejich rodin. Dobou, jež rozkradla soukromý majetek i nerostné bohatství této země, degradovala vzdělání a kulturu a jako švanou zvěř střílela na hranicích ty, kteří se pokusili ze „socialistického ráje“ uniknout. Člověk je tvor nepoučitelný, přesto se dá jen stěží uvěřit, že toto všechno se událo jen několik let po skončení 2. světové války, v níž byly zlikvidovány miliony Židů na principu kolektivní viny, který společnost odsoudila, ale podle stejné demagogického měřítka byly tisíce lidí po roce 1948 bezprávně označeny za nepohodlné občany a skončily ve věznicích či táborech nucených prací, popřípadě „jen“ u pomocných technických praporů. S touto generalizací se, bohužel, setkáváme i dnes, ovšem z opačného hlediska. Ti, kteří mají na svědomí všechna zvěrstva padesátých let a bezpředmětné pronásledování slušných lidí, se schovávají za slovy „tlustá čára za minulostí“, a na principu kolektivní nevinny se v mnohých frází o „létajících třískách“ či „takové době“ snaží rozpustit vlastní zodpovědnost za tyto činy. Byly přece podloženy zákony. Co na tom, že si je sami schválili.

Kolik toho ale dnešní společnost o této problematice ví? Je zvláštní, jak rychle člověk zapomíná pravdu, zatímco lži a smyšlenky vydrží v podvědomí dlouho a jako plevel se šíří dál. To je také jeden z důvodů, proč má velká část veřejnosti stále zkreslený pohled na bývalé členy PTP. Problémem je, že většina z nich vůbec nemá představu o tom, jak to u PTP ve skutečnosti vypadalo. Svůj názor si vytvořili na základě neúplných informací a polopravd, často záměrně vytržených z kontextu, i lži pramenících z lidské závisti, za podpory komunistické propagandy. Všeobecně známý a používaný přívlastek „černí baroni“ je toho jistě dobrým důkazem. Ano, příslušníci PTP byli za svou práci placeni, ale jak hluboko by musel člověk klesnout,

aby jim záviděl tuto směšnou almužnu, podmíněnou stoprocentním plněním plánu, z níž byly strhávány poplatky za pobyt u PTP (!) či „dobrovolné“ příspěvky, například na tryskové letouny pro válku v Koreji. Tento ubohý výdělek, měnovou reformou ještě více znehodnocený, byl vykoupen cenou neuvěřitelnou. Tito lidé přišli o vlastní svobodu. Mnoho z nich bylo zasypano či zmračeno kvůli počáteční neznalosti důlních předpisů, jiní na následky těžké práce v nelidských podmínkách zemřeli nebo zaplatili svým zdravím. Mnohem horší než samotná fyzická práce byl psychický teror. Šikana ze strany velitelů, kteří si tak léčili své komplexy, úmorné výcviky beze zbraně či politická školení místo odpočinku po těžké směně, ale především obrovská nejistota, jak dlouho to všechno bude trvat. Je proto až neuvěřitelné, že ve vzpomínkách těchto dnes už starých pánů zůstaly i světlé chvíle. Humor, to jediné, co se komunistům přes všemožné ústrky nikdy nepodařilo zničit, byl prostředkem, jak si zachovat čistou mysl. Mnohé úsměšky a kroucení hlavou dnes vyvolávají výroky primitivních, zato však politicky velmi oduševnělých poddůstojníků, jež zasvěceně vykládali o „Janu Husitovi z Trocnova“, který chtěl už dávno založit na Slovensku JZD a státní statky, ale kvůli síle tehdejší buržoazie musel vše navléct na náboženství. Z tohoto úhlu pohledu zachytil PTP ve svém díle Miloslav Švandrlík, čímž ale skutečným „černým baronům“ prokázal spíše medvědí službu. Značná část společnosti si totiž své představy o nich vytvořila pouze na základě tohoto střípku minulosti, jenž sám o sobě má do reálného obrazu hodně daleko. A to by nám, s úctou k lidem, kteří pomocnými technickými prapory prošli, nemělo být jedno.

IV. Vzpomínky našich členů Jak jsme to zažili.

Milan Štěpánek

Dva roky po „vítězném únoru“, v roce 1950, nastupovali k odvodům povinné vojenské služby branci ročníků 1928–1932. Mladí muži, kteří prožili klukovská léta za druhé světové války a po jejím skončení chtěli prožít to, co jim za okupace bylo odepřeno. Vše se zdálo velmi nadějně. Obnovil se skauting, Sokol, připravoval se Všesokolský Slet, v kavárnách zase hrály swingové kapely.

Únor 1948 a nástup komunistů k moci započal destrukcí nejen hospodářskou, ale i morální, byl konec demokracie. Náznaky a postoje podstatné části mladé generace se naplno projeví na posledním Všesokolském sletu v roce 1948, který již komunisté zrušit nemohli. Stále si pamatují úžasný, tisícihlavý průvod Prahou, který skandoval: „Proč stojíte na chodníku - chcete rudou republiku?“ Katastrofální důsledky měla účast v průvodu na Pražský Hrad za prezidentem Benešem pro vysokoškolské studenty.

Komunisté si uvědomovali nebezpečí, které jim hrozilo od mladých lidí, od studentů, vysokoškoláků, hudebníků, výtvarných umělců, spisovatelů, filosofů, teologů, od členů organizací Sokol, Skaut-Junák, mladých národních socialistů a od

dalších a dalších, kteří se nenechali strhnout poválečným nadšením pro Sovětské Rusko a jeho „sociálně spravedlivý režim“.

Když se stal prezidentem Gottwald a ministrem národní obrany jeho zeť Alexej Čepička, rozhodli se, spolu s vedoucím Obranného bezpečnostního zpravodajství a bývalým agentem NKVD Reicinem pod taktovkou sovětských soudruhů izolovat některé z nastupujících branců služby ve zbraní do vojenských pracovních táborů nazvaných pomocné technické prapory – PTP.

Přes to, že v té době stále platil(!) branný zákon 92 z roku 1949, který dovozoval pracovní využití vojáků jen dočasně a jen v mimořádných situacích, přes to, že zákon nařizoval kvalifikovat zařazování branců pouze na základě zdravotních kritérií, vznikla v rozporu s tehdy platnými zákony další kvalifikace, kvalifikace E – politicky nespolehlivý – služba beze zbraně.

Ta byla vykonávána v pracovních táborech a to na dobu neurčitou. Nikdo z nás nevěděl, za kolik let se vrátí do civilního života, nikdo z nás naštěstí netušil, že příslušníci PTP byli určeni k plánovaným transportům do pracovních táborů na území tehdejšího SSSR. Jen díky náhlé smrti Stalina a Gottwalda a s nástupem „nové politiky“ Chruščova k transportům nedošlo. Doklady o tom jsou uloženy v archivních trezorech a čekají na zveřejnění.

Do PTP byli zařazeni branci na základě posudku z místa bydliště. Oficiálně byl zaveden „dotazník kádrové spolehlivosti“, který zpracovávali předsedové místních organizací KSČ, příslušníci Veřejné bezpečnosti, členové uličních výborů.

Co to byl „uliční výbor“, by dnešní mladá generace těžko chápala, přeneseně řečeno, o osudech lidí rozhodovala kdekjaká domovnice, prověřená STRANOU. Lidé, v mnoha případech bez základního vzdělání, avšak o to silněji vyvinutou třídní nenávisť. Tito lidé, patřící z velké části do roku 1948 k lůze, dostali malé podíly moci, s kterými mohli dělat a také dělali velké věci – měnili osudy svých sousedů, kamarádů z dětství, soků v lásce i naprosto neznámých lidí.

Pro odvelení k PTP stačilo být synem obchodníka, právníka, živnostníka, rolníka, pocházet ze šlechtické rodiny, být umělcem, muzikantem, novinářem, být věřícím a tak dále.

Téměř 60% branců PTP pocházelo ze zemědělských rodin, kdy rodiče vlastnili více než 10 ha půdy a odmítali svůj po generace spravovaný majetek proměnit v podíl v Jednotném zemědělském družstvu.

Do PTP byli zařazováni i další muži, vysokoškoláci, kteří nedostali pro studium nezbytný odklad vojenské služby, duchovní a kněží často starší padesáti let, západní letci druhé světové války, stejně jako vojáci bojující proti fašismu v západních armádách. Ti méně šťastní z nich skončili v komunistických kriminálech, mnozí byli popraveni, mnozí věznění nepřežili.

Vojenskými tábory nucených prací prošlo v letech 1950 až 1954 přes 60 tisíc mužů, které režim nebyl schopen pozavírat do lágrů a kriminálů, a tak je tímto způsobem na „dobu neurčitou“ alespoň izoloval od „nové krásné socialistické“ společnosti.

Já sám jsem byl k PTP zařazen jako syn živnostníka, s posudkem cituji: „individu- um štítící se práce a barový povaleč“, podotýkám, že od mládí jsem musel v otcově firmě, která byla již v roce 1948 znárodněna, fyzicky pracovat každý den po příchodu ze školy a že naše vesnice měla jedinou, typicky venkovskou, hospodu.

Jako příslušníci PTP jsme pracovali na stavbách socialismu, v lomech, v hlubin- ných dolech. Bez průpravy, mnozí bez fyzických i zdravotních předpokladů jsme fáráli do podzemí v Ostravsko-Karvinských dolech i na Kladně.

Nebylo to až tak veselé a laskavé, jako ve Švandrlíkových povídkách. Byly záva- ly, byli mrtví, byli zranění, byli nemocní, nebylo to tak příšerné jako v komunistických lágrech a v uranových dolech, byly to jen hnusné a ukradené roky života.

Činnost PTP byla utlumována po smrti Stalina a Gottwalda v roce 1953. Odchá- zeli jsme s posudkem „politicky nespolehlivý“. Kdo podepsal dlouhodobý závazek do stavebnictví nebo hornictví, odešel po 2 letech, další později, někteří otročili 3 až 4 roky. Vojenské pracovní tábory nucených prací byly zrušeny koncem května 1954. Někteří se vraceli domů, i když z domova zbylo jenom holé bydlení, obživa v podobě živnosti již neexistovala, mnozí z nás ani domov nenašli, majetky jejich rodin byly znárodněny, osobní věci rozkradeny, rodiny vystěhovány do pohraničí, do prázdných domů po vyhnaných Sudetských Němcích, otcové a bratři v kriminál- lech, někteří popraveni, někteří ztratili vůli žít.

Ten cejch „politicky nespolehlivý“ se přenášel na celou rodinu, na manželku, na děti, byla to informace pro okolí, která každého takto označeného člověka řadila k občanům II. kategorie, provázela ho na všech úřadech, ve všech firmách a jeho děti nejpozději od prvního ročníku základní školy. Omezovala výběr za- městnání, možnost „přidělení“ bytu, studia, později získání výjezdni doložky atd. Režim tak držel pod krkem další generaci, bohu dík si tím vychoval i nového „tříd- ního“ nepřítel.

Znám jen málo sdružení, spolků a organizací, kde vydrží kamarádství od mlá- dí až do konce životní cesty. Jsme to my, kteří se v padesátých letech sešli ze všech koutů republiky, aby splnili povinnost vojenské služby a byli připraveni bránit rodnou zem. Po skončení války jsme poznali tolik vzorů a příkladů! Mnoho našich spoluobčanů se zúčastnilo bojů jako příslušníci západních i východních armád, byli vzorem vlastenectví a my četli příběhy jejich hrdinství. I naši dědové, legionáři za první světové války, byli pro nás hrdinové.

O to hrůznější bylo naše poznání, když jsme hned první den po nástupu k ur- čeným útvarům zjistili, že jsme vyvrhelové, nepřátelé socialismu vojáci druhé ka- tegorie, vojáci beze zbraně, námezdní otroci určení k práci na stavbách a v hlu- binových dolech. Místo výcviku se zbraní – krumpáč, lopata, sbiječka, ponižování a perzekuování – snad i to nás tolik sprátelilo a tento opravdu bratrský vztah trvá až do dnešních dnů.

Platnost „cejchu“ skončila až po listopadu 1989.

„Tož bolo to také absurdné, těžazky sme slobodní a komunistou máme aj v par- lamentě...“

A ti z pamětníků, kteří chtějí zprostředkovat pro dnešní i budoucí generaci reálné svědectví ze služby u PTP, v podobě značně se lišící od humorných povídek M. Švandrlíka, jsou dnes již zatraceně staří. Nechtě tedy případný čtenář je shoví- vavý k fragmentům vzpomínek, změní dokladů a fotografií a místy kostrbatému a neumělému vyprávění.

Ze svého sborníku „PTP pohledem zblízka“ vybral Jarda Hanuš

Jaroslav Hanuš – Pétépáci

Horníkem rychle a snadno

Podivná vojna začíná.
Kam směřují naše kroky?
Vítá nás Ostrava, Kladno,
Most Orlová i Karvinná.

Tam budeme fárati dva roky.
Jak naivní byl tento předpoklad,
to není třeba dokládat:
my trčíme tam, otráveni, nadále,
ač centimetr dostřihán je už.
Své nůzky můžem zahodit
a jenom proklínati časy nastalé.
My všichni jako jeden muž
dál „budujeme blahobyť“

Pracujem na porubu
a naším právem je

leđa tak držet hubu.
Do háje, DO HÁJE!

Když vyfáráme po práci,
hned přispěchají zupáci,
neb využijí každou chvíli,
aby nás politicky proškolili.
Proti jejich plytkým plkům: skrytá
zafunguje spolehlivě naše imunita.
Kdož tohle všechno zdraví vydrželi
a měli stále odolnost a sílu
zvládnout šokující stresy
a vůbec tyjátr ten celý,
konečně s gusem odplivnou si.
A hurá, hurá do civilu!

Někdejší povzdech: Ještě jako kluci malí armádu jsme milovali. Jiný pohled máme dneska: Čepičkova soldateska při plnění „úkolů“ nahnala nás do dolů.

Při všech nespočetných záporech, které PTP přinášelo, je třeba připustit, že šlo o zcela mimořádnou školu života. Poznali jsme lépe sami sebe, dokázali jsme zvládnout soustavné stresy a vážít si každé účelně vynaložené práce. Cítili jsme se solidárními s horníky, a to nejen při důlním díle. Měli jsme trvalý odpor proti šikanujícím primitivům, nastrojených v důstojnických i poddůstoj- nických mundůrech.

Důstojník

Chtěl bych připustit, že jistě ne všichni tvořili bandu ješitných omezenců, jak se jejich množina jevila. Měl-li bych jmenovat světlé výjimky, ze zřejmých rozpaků

mě vysvobozuje štábní kapitán Bracký. To byl správný chlap, který bytostně nenáviděl – stejně jako my – tupost a šikanu a dokázal jejich projevy účinně odsuzovat. Ve svém chování nečinil rozdílu, ať jednal s vojínem nebo se šarží. Zastával se mužstva proti slouhům s hvězdičkami na ramenou. O svém výborném charakteru přesvědčil mnohokrát.

Když na začátku padesátých let byla zrušena hodnost „štábní kapitán“, dostali ti nahoře dobře zapsaní majory, zatímco ti ostatní se stali kapitány. Už to, že Bracký se dostal zpět mezi kapitány, svědčilo o tom, že to nebyl ten, který by „s vlky vyl“ a že naši úctu získal oprávněně. Byl to snad jediný důstojník v PTP, kterého jsme si opravdu vážili a u něho označení „důstojník“ bylo na místě.

Kufr

Druhý rok služby se chýlil k závěru a nic nenaznačovalo, že uplynutím 24. měsíce půjdeme do civilu. Tehdy jsme se stali předmětem drsného vydirání: možnost opustit brzy PTP se nabízela jen těm, kteří se zaváží zůstat horníky po další rok.

Následovala šikana v podobě nám nařízeného „cvičení bez časového omezení“, jako vyšší stupeň psychologického nátlaku. Pak už nestačilo upsat se šachtě na rok, ale pouze nejméně tříletý závazek setrvat v dolech znamenal získat civil. Umělé fámy, že již leckterý pětépák takový závazek podstoupil, měly ovlivnit naše rozhodnutí zůstat na šachtě nejméně další tři roky.

Ale čas začal konečně pracovat pro nás.

Přesluhovali jsme třetí měsíc, když ve třiapadesátém na Silvestra odešli do civilu naráz všichni ti, co narukovali o celý rok dříve než my. Jejich odchod byl signálem, že se blíží konec i našeho „cvičení bez časového omezení“. A opravdu. Našince však propouštěli pouze po jednom, zřejmě proto, že hromadný odchod ze dne 31. prosince se z pohledu nadřízených příliš neosvědčil.

Z nás, kteří jsme narukovali v r. 1951, odcházel jako první vojín F. Hned poté, co jeho propuštění prošlo rozkazem, pozval nás do ubikace, v jejímž středu stál osamoceně jeho černý dřevěný kufr (s jakým se ještě za nás rukovalo). Shromáždili jsme se kolem kufru zvědaví, co se chystá. Přítel F. se po nás mlčky rozhlédl a pak rovnýma nohama, obutýma v kožených holínkách, řečených „püllitry“, na kufr skočil. Jako na povel jsme ho, stejně obutí, v okamžiku následovali. Pod našimi botami přestal kufr naráz existovat. Byl téměř na prach a krom několika třísek zbylo po něm už jen kovové držátko.

Věřte, že tato spontánní manifestace patří mezi mé nejsilnější.

Aromatická exploze

Byl Štědrý den ráno 24. 12. 1951. Vyfárali jsme po noční šichtě, pobyli po nutný čas pod horkými sprchami a pak vyzvedli od ochotných úřednic lahve, které jsme si u nich pro Štědrý večer tajně předplatili.

Horníci z noční směny vyhlíželi při bráně své autobusy. My jsme mezi nimi postávali, vyčkávající, až nás bude nejméně požadovaných osm, abychom se stejným krokem v pochodovém útvaru přesunuli do svého blízkého lágru.

Konečně nás bylo dost a vykročili jsme. Hned za branou zazněla rána. „Který blbec....“, projelo našimi hlavami, neboť bylo jisté, že někomu z nás vypadla láhev a přesun nedovolených alkoholických zásob tak mohl být prozrazen. Láhev se rozbila na tisíce nepatrných střípků a lihovina ihned beze stopy splýnula s kalužemi špinavého roztávajícího sněhu. Kolem stojící nepostřehli příčinu zvukového efektu a až vítr zanesl k jejich chřipím nezaměnitelnou vůni. Že to byla moje kapsa, která nevydržela tíhu nákladu a kdo byl tedy onen blbec, zjistili jsme až v lágru. Manko jedné lahve však večer nebylo znát.

A střepy? Ty mohly znamenat nic než tak potřebné štěstí.

Krutý guláš

Guláš byl tučný, mastný a úplně studený. Nic jiného k snídani nebylo. Před šichtou v dole nezbylo než se pustit do nevábneho nahnědlého přídělu a pokusit se rychle na mizerné jídlo zapomenout. Sfárali jsme a na ranní žvanec jsme ani nevzdechli. Prozatím. Ničemný guláš se však projevil. Drasticky, bleskově a bez jakéhokoli varovného signálu. Něco podobného se mi stalo naposledy, když jsem ještě nosil plínky. Vyděsilo mě to a souvislost s gulášem jsem si v tu chvíli neuvědomil. Měl jsem to za příznak nějakého akutního onemocnění. Trenýrky jsem do konce směny ponechal zahrabané v uhelném prachu a dále jsem pracoval jen v samotných fárových kalhotách.

Později, stoje již pod horkou sprchou, pral jsem pečlivě postižené spodky. Když jsem se rozhlédl po umývárně, zjistil jsem, že se všichni nudisté zabývají touž činností. Bylo to jasné: dopadli jsme všichni stejně.

Jak jsem se stal baronem (černým)

Milan Švagerka

Jako každý mladík jsem byl u vojenského odvodu shledán schopným bez vady. To jsem ještě netušil, že pojem „schopný bez vady“, měl jednu velkou vadu, která byla zavedena jen ve východních státech a to klasifikaci „E“. Ta se projevila 1. října 1951, kdy po příjezdu jsme první nocleh strávili v objektu, který bylo možné nazvat obrovskou stodolou, kde z vrchních paland (dole žádná okna nebyla) jsme spatřili jakouž takou vesnici. Tedy žádná kasárna – byl to Hvězdov u Mimoně. I když mi to bylo trochu divné, stále jsem netušil, že ze mne nebude normální voják. Po projevu velitele tamního útvaru, o kterém jsme se až později dozvěděli, že se nazývá „51. Pomocný technický prapor“ (ve veřejnosti znám pouze pod zkratkou PTP) nám bylo vysvětleno, že vzhledem k našemu třídnímu původu nebo politickému názoru jsme nedostali důvěru dělnické třídy, a proto budeme muset podstoupit převýchovu. Pod tímto pojmem to znamenalo vojenskou službu beze zbraně – takový způsob vojenské služby neznali ani v Mosambiku a ta převýchova znamenala buď nasazení v dolech, nebo na různých stavbách. Základní výcvik spočíval v pochodových cvičeních a týrání na cvičišti. Většinou jsme měli největší potíže s desátníky nebo četaři, kteří by se svojí inteligencí asi u bojových útvarů neuspěli. Pamatuji si například povel plížení vpřed, kdy nám byl řvaním dán povel „pokud na tom cvičáku nesetřete ranní námrazu, neskončíte“. Dodnes si vzpomínám

nám na náš zlepšovák, že jsme se plížili s roztaženými rukama, abychom setřeli co nejvíce jinovatky. Celých 6 neděl základního výcviku jsme fasovali stravu do ešusů a jedli venku na mrazu. Další zlepšovák byl dát hlavní jídlo na víko s polévkou, aby nevystydlo. Kontrolovaný příkaz mít po jídle ešus vzorně čistý měl splnit jeden polní kotel s teplou vodou pro 400 vojáků. Další zlepšovák – vydrhnutí za studena pískem (přirozeně kopaným, ne tím na nádobí – ten jsme neměli) a následným opláchnutím ve studené vodě. Někdy ta zbylá zrníčka ve stravě trochu zaskřípala. Po základním výcviku jsme byli zařazení na stavbu letiště do Postolopr. Na pracoviště i zpět jsme byli dopravováni na korbě Praga V3S, a to i za značných mrazů.

Z pracoviště snad jen jeden poznatek. Přistávací plocha námi zbudovaná měla mírné, ale opravdu mírné zvlnění. Sovětský poradce, který přijel na kontrolu, prohlásil, že by na tom mohli přistávat jen buldozery a ne tryskáče. Je pozoruhodné, že nám to jako sabotáž nebylo počítáno.

K hlavnímu tématu – jak jsem se dostal k PTP. Každý voják, aby mohl jít do civilu, musel absolvovat prověrku u zástupce velitele pro věci politické. Vzhledem k tomu, že u těchto útvarů nebyla známa délka trvání základní služby a to byl pro nás skutečně největší psychologický problém (za Marie Terezie věděli, že to je na 7 let) znamenalo neprojití prověrkou další nejistotu, kdy domů. Při prověrce nám nikdy neřekli z jakých důvodů nás klasifikovali písmenem "E", které znamenalo politickou nespolehlivost.

Při mé prověrce soudruha nadporučíka odvolali vedle do kanceláře k telefonu. Písemný materiál zůstal na stole, a tak jsem do něj mohl nahlédnout. I když od té doby uplynulo skoro 60 let, pamatuji si důvod doslovně spočívající v jedné větě: „Stýká se se zlatou mládeží a poměr k lidově demokratickému zřízení má zřejmě vyčkávací.“ Tento rozsáhlý posudek na mne napsala domovní důvěrnice, která byla zároveň členkou uličního výboru.

Závěr: Za „vyčkávání“ jsem byl nespolehlivý, a tím jsem se stal černým baronem.

Účelná investice – aneb Pro trochu pohody

Jaroslav Hanuš

Nárok na dovolenou jsme neměli. Udělovala se pouze za odměnu, ale mimořádně bylo možno si ji i koupit. Tak např. staršina vyhlásil: „Kdo dá pětistovku (na zakoupení sanitky pro Koreu), dostane dovolenku“ – ta by určitě za pět set korun stála. Nemohli jsme si však být jisti, že staršina svůj příslib dodrží, ale požadovaný vklad jsme riskovali. Slib byl plněn.

Spojení bylo příznivé a v Ostravě jsme stihli už brzy odpoledne rychlík na Prahu. Nastoupili jsme přímo do jídelního vozu a tehdy jsme se u jednoho stolu setkali se slavnými herci – populárními Jaroslavem Vojtou a Emanem Fialou. Nemohli nepoznat, že se setkávají s nefalšovanými černými barony a živě se zajímali o naše osudy. Kdykoli personál vyzýval cestující strážníky, aby uvolnili místa pro další zájemce o konzumaci, vždy oba herci i my jsme původní objednávku zopakovali, tak aby příjemná konverzace mohla dále nerušeně pokračovat. Zajímavě plynula až do Pardubic a už beze mne pak jistě až do Prahy.

Pro nás a věřím i pro ně to bylo setkání nezapomenutelné.

Náboženství versus PTP

Milan Švagerka

O tom, že příslušníci všech církví v komunistické společnosti byli různými způsoby pronásledováni, je všeobecně známo. Chtěl bych uvést tři konkrétní příklady z mé vojenské služby u 51. PTP v Mimoni-Hvězdově.

Případ první. O členech církve Adventisté sedmého dne je známo, že jejich hlavní svátek je sobota. Od západu slunce v pátek a po celou sobotu odmítají pracovat. Při tom jsou ochotni bez jakýchkoliv problémů pracovat v neděli. Náš velitel praporu se rozhodl, že je svérázným způsobem donutí k práci v sobotu. Před jídelnou, kde se ještě v kuchyni topilo pod kotlí dřevem, byla skládka pokácených stromů, které se pro topení musely rozřezat a rozštípat. V měsíci lednu za mrazu rozkazem určil 4 členy této církve k této práci. Vzhledem k tomu, že byla sobota, odmítli vojíní tento rozkaz splnit. Byli povoláni dva ozbrojení strážní (strážní službu vykonávali příslušníci normálních útvarů), kteří měli za úkol dohled nad dalším rozkazem našeho velitele. Ten zněl: „Sundat kabáty (mantl i sako) s možností zahřát se jedině fyzickou prací.“

U nich podupávali strážní v ušankách a bylo vidět, že i jim bylo zima. Po dobu asi dvou hodin se určení vojíní stejně nedotkli pily ani sekyry. O tom, že i strážným byl tento rozkaz považován za nelidský, svědčí to, že jim asi po jedné hodině byl přinesen teplý čaj, který si úmyslně odložili na vyrovnané kmeny stromů, otočili se zády k promrzlým a nechali jim svůj čaj vypít. Asi po dvou hodinách odvedli promrzlé až do modra do basy, která jim byla udělena pro nesplnění rozkazu.

Případ druhý: V Mimoni promítali v sobotu zajímavý film, na který šli všichni, kteří dostali propustku s návratem do 24 hodin. Já jsem ji neobdržel. Hlavní službu ten den měl kapitán – náčelník zásobování. Vzhledem k tomu, že jsem občas byl povolán k výpomoci v hlavním skladě praporu, troufl jsem si s odvoláním na touhu shlédnout film požádat ho o uvolnění. Řekl mi – propustku nedostaneš, ale po filmu se ihned vrátíš do posádky a dal strážnému pokyn k otevření závory. Po představení šli všichni „na jedno“ do hospody – šel jsem taky v přesvědčení, že při společném návratu projdu bez problémů. U brány stál i můj kapitán, který byl námi všemi považován za nejslušnějšího z našich důstojníků a zvolal: „Stráž!“ – ukázal na mne a dodal: „Ten přespí v base bez záznamu.“ Považoval jsem to za férový způsob potrestání pro porušení mého slibu o návratu. Navíc ráno nebudu muset na rozcvičku. Jaké bylo mé překvapení, když jsem vstoupil do cely, kde na prýčně spal voják na břiše s puškou na zádech. Flinta v PTP a navíc na zádech vězně – to je přece naprosto praštěné. Až ráno jsem se dozvěděl důvod. Jednalo se o příslušníka dodržujícího zásady své církve – tuším také adventista sedmého dne, že nikdy nevezme do ruky zbraň. Pušku mu pro vlastní potěšení navlékli řemenem přes hlavu na záda a bavili se tím, že ji nevezme do ruky, aby si ji na spaní sundal. A docela jim to vyšlo. A to je druhý případ šikanování pro náboženské přesvědčení.

Případ třetí: Ten je ve svém dopadu nejzávažnější. U našeho praporu byla rota složená ze studentu bohoslovecké fakulty. Zatím co všichni studenti vysokých škol

dostávali odklad nástupu k vojenské základní službě až do dostudování, tak těm co studovali na budoucí církevní povolání, tento odklad nebyl povolen. V termínu, kdy jsme my narukovali, byli bohoslovci již rok na vojně. Když jsme po prodloužené základní službě na 26 měsíců šli do civilu, oni zůstávali na mimořádném cvičení, jak to komunisté honosně nazývali, na vojně dál. Přitom neznalost konce psychicky snad působila víc než prodloužení samo. Ten, kdo to nepoznal, jen těžko pochopí. Vždyť i kriminálíkům byl sdělen trest v konkrétní výši, navíc ještě s možností snížení při dobrém chování.

Slovo o mzdách

Jaroslav Hanuš

Základy platů horníků byly stejné, ať šlo o civilisty anebo vojáky. Značné rozdíly se však projeví až ve srážkách ze mzdy. My, s klasifikací „E“, jsme měli srážky mnohokrát vyšší než ostatní – takže lze konstatovat, že jsem si pobyt i stravu u PTP platili, ba výrazně přepláceli.

Hodinové sazby (před měnovou reformou) byly při plnění normy na 100 % – v jednotlivých platových třídách od 28 až do 50 Kč. Pro vojáky v dolech platila zásada, že nárok na mzdu nevznikne, pokud měsíční výkon klesne pod 80 %. Došlo k tomu, že už jsme nedostávali do rukou celou výplatu, ale polovina výdělků zůstávala na vkladních knížkách, jež byly pro nás zřízeny a deponovány na velitelství. Nenaplnila se naše pozdější obava, že se s nimi nikdy nesetkáme – při odchodu do civilu jsme je dostali. Ovšem stejně jsme na tento systém doplatili. Vklady z podnikového spoření se po měnové reformě přepočítávaly v poměru 5:1, ale naše úložky se ztenčily v poměru 50:1 s odůvodněním, že spoření na našich knížkách neodpovídá pojmu podnikové spoření, protože naše vklady se měsíc od měsíce různily.

Profily trpících Plebejců

Jaroslav Hanuš

My pétépáci jsme se sice od sebe na první pohled příliš nelišili ve fáračkách ani v zelených mundúrech s černými nárameníky a s očima podmalovanými nesmytelným uhelným prachem. Škála nejrůznějších odlišností se ukázala až při bližším kontaktu: ve fysiognomii, v inteligenci, v některých názorech a postojích, ve vztahu k realitě i ve věkových rozdílech, jak ostatně vyplývalo z dané skladby mužstva. A teď o některých Hradečácích:

Václav Fišer – Skvělý Srpoš z Hadriána. Obdařen nejtvrdějším, přímo mráкотným spánkem. Když jsme po týdnů střídali ranní a odpolední směnu a fářali vždy o dvě hodiny dříve než pracovníci té které směny, to byly pro nás netypické hodiny spánku. Probudit Václava ve tři hodiny ráno, to představovalo vždy úplný horor. Sesunut z kavalce byl k neprobuzení i smýkáním za nohu po podlaze. Probudit ho bylo prý možno spolehlivě a okamžitě, což prozradil až po vojně (lechtáním). Byl to výborný lyžař, po švýcarské emigraci se vrátil do Hradce Králové.

Jaroslav Mlejnek – Na Dukle jsme spolu stavěli přípravné hráze, on jako důlní zedník, já jeho pomocník. Jarda měl nadstandardní vztahy s táborovou kuchyní a od civilních zaměstnankyň dostával občas něco „na zub“. Někdy jsme si zpestřili šichtu plnou taškou pochoutek a „hodovali“. I po vojně jsme měli společného zaměstnavatele.

Milan Smatek – Znali jsme se už jako kluci, byli jsme vodními skauty a narukovali jsme společně do Děčína a přešli na Ostravsko. V divadelním kroužku působil jako nápověda. Byl to pedagog a dlouhodobý předseda hradeckého klubu PTP. Mezi další osobnosti z Ostravska patřili JUDr. Milan Sommer, J. Česák, M. Haney, ing. J. Hakauf, Z. Kadleček, ing. K. Kocan, F. Komárek, J. Němeček (současný předseda OK).

Jak jsem se kvalifikoval pro PTP

Zdeněk Hampel

Jsem syn „velkoobchodníka“, obchod otce byl v roce 1948 znárodněn. V roce 1950 jsem v červnu měl dělat maturitu na technické větvi gymnázia v Komenckého ul. v Hradci Králové. Dne 22. června mně začal „svatý týden“, když v pátek ráno byl můj otec náhle zatčen. Následovaly domovní prohlídky a hledání domněle utajeného milionu korun. Příslušníci STB se chovali u nás arogantně a hned vyhrožovali, že bych maturitu také nemusel dělat – ale naštěstí tento zákaz již nestihli. Na podzim roku 1950 se konal v Hradci Králové velký proces – státní soud ve velkém sále sokolovny na nábřeží. Otec a další jeho bývalí obchodní partneři byli odsouzeni pro velezradu – otec na 20 let vězení. Otec byl propuštěn při amnestii v roce 1960 ve zbědovaném zdravotním stavu – při zatčení mu bylo 55 let. Po maturitě jsem chtěl studovat dále na vysoké škole, ale po úspěšných přijímacích zkouškách mně přišlo vyrozumění, že nemohu být přijat. Tak jsem po prázdninách nastoupil do Škodovky v HK, nejdříve jako úředník v prodejním oddělení. Na jaře 1951 – jsem „dobrovolně“ přešel do výroby v akci 70 000 administrativních pracovníků do výroby, zaučil se jako plechař a až do nástupu na vojnu pracoval v třísměnném provozu.

V roce 1951 se musel zbytek naší rodiny vystěhovat jako nežádoucí živel z rodného města, měli jsme se stěhovat do nějaké zapomenuté vesničky na Broumovsku. Já jsem nakonec mohl v Hradci jako zaměstnanec důležitého podniku zůstat, matka se přestěhovala k příbuzným do své rodné obce. Ještě dvakrát jsem se pokoušel na vysokou školu dostat, ale vždy jsem nebyl shledán „vhodným uchazečem“. Bratr naštěstí stihl ještě v červenci 1950 úspěšně dokončit studium na Vysoké škole obchodní, na podzim narukoval na vojnu a v prosinci byl přeřazen do PTP v Mimoně.

Já jsem nastoupil na vojnu v říjnu 1952 – v Zamenhofově ulici (u pošty u nádraží) v HK, následovala noční cesta vlakem neznámo kam – ráno jsme byli vyloženi v Komárně – 54. PTP – přijímač, buzerace, řvaní, rychlé nástupy po mnoha

schodech, po přísaze přechod na pracoviště – vystřídal jsem celkem sedm pracovišť u pěti praporů PTP. V prvním roce na Slovensku (v Martině jsme např. byli ubytováni v budoucím kinosále kasáren – cca 150 lidí na jedné místnosti, až třípatrové postele). Domů jsem se dvakrát dostal jen na „opuštěák“.

Poslední přesun – zřejmě zcela náhodný, systémem vojenské správy „bereme to od vrchu hromady“ – znamenal cestu do Kolína v listopadu 1953. Ubytování jsme byli v bývalém Lidovém domě (kino) hned vedle radnice na náměstí, budova byla v havarijním stavu – podepřena mohutnými trámy do ulice, dřevěné stropy se houpaly, elektroinstalace v hrozném stavu, těsně nad hlavní železniční tratí Praha – Česká Třebová, pracovali jsme na stavbě bytovek pro důstojníky ČSA, velitelem roty byl poručík Kabrhel.

Matka bydlela u příbuzných (ve svém rodišti) asi 20 km od Kolína v Přistoupimí u Českého Brodu. Proto jsem v sobotu odpoledne a v neděli často jezdil vlakem – nedaleko od našeho „hotelu Trám“ byla zastávka Kolín – „na vycházku“ k matce.

V posledním období od května 1954, kdy se z PTP staly TP, nastalo mírné uvolnění, mohl jsem i několikrát v Kolíně působit jako rozhodčí zápasů divize košíkové (civilní soutěž) a také trénovat volejbal žacky průmyslové školy chemické v Kolíně. Po skončení vojny v listopadu 1954 byly dvě možnosti – buď návrat do státně důležité Škodovky nebo přechod do vojenského stavebnictví – Severostav HK – ale to už je jiná kapitola. Využil jsem tu druhou. Mohu říci, že až na jednu výjimku (kádrovák Jeřábek v Severostavu) jsem neměl i později celkem žádné potíže v zaměstnání.

V době, kdy jsme byli u PTP, jsme na celou situaci pohlíželi mladými očima a ani jsme si nepřipouštěli, že by to mohlo dopadnout i zcela jinak – sloužit neomezenou dobu, být třeba přesunuti i mimo naše území atd. Dnes asi na to máme všichni trochu jiný pohled. Jsme rádi, že jsme se po roce 1989 dočkali rehabilitace, odškodnění atd. Samozřejmě, dobu nelze vrátit – třeba neumožněná studia, zaměstnání – to vše je pryč a nelze to nahradit, už i proto, že jsme hodně zestárlí. Ovšem, když se trochu zamyslíme, jak dopadli jiní – političtí vězni s dlouholetými tresty, někteří i popraveni, násilně vystěhované rodiny „kulaků“, tak přes všechny nesnáze a prodělané strážně můžeme říci – mohlo to být i horší.

Vzpomínka na službu u PTP

František Pražák

Můj otec byl zaměstnán jako úředník v rolnickém cukrovaru v obci Syrovátka. Před válkou se angažoval v agrární straně a po válce v sociálně demokratické. V únoru roku 1948, když komunisté převzali veškerou moc ve státě, byl propuštěn ze zaměstnání. Vadili jim jeho politické názory. Přestěhovali jsme se celá rodina do obce Střezetice. V září 1952 u odvodu při pohovorech na otázku, zda souhlasím s dnešním zřízením, odpověděl jsem ne, což jsem zdůvodnil tím, že nesouhlasím, jakým způsobem jsou zemědělci nuceni vstu-

povat do JZD. Tyto okolnosti mě přivedly do PTP.

Dne 1. 11. 1952 jsem nastoupil k 54. PTP do Komárenské pevnosti. Jeden z důstojníků nás přivítal slovy: „Doufám, že víte, kde se nacházíte. Jste zde všichni ti, kteří nemáte kladný poměr k dnešnímu zřízení nebo máte špatný třídní původ, útěkáři za kopečky a jsou mezi vámi někteří, kteří sloužili v německé armádě.“

Pro vás neplatí dvouletá vojenská služba, jste tu na převychování. Pracující lid vám nemůže svěřit zbraně. Jedině změna názoru a dobrá pracovní morálka vás přivede do civilu.“

Po třítydenním výcviku beze zbraně byli jsme odveleni do Martina, tam jsme pracovali na přestavbě kina na armádní divadlo. Později jsme byli převeleni do Trenčína k 68. PTP. Tam jsme pracovali na výstavbě sídliště Soblahov. Vojáci zde stavěli hrubé stavby domů od základu až po střechu a civilové je zase s vojáky dokončovali. Každá jednotka musela vysoko překračovat plán. Zpočátku stačilo 140 %, později i to bylo málo.

Občas přijížděl k rotám důstojník, ten měl za úkol zvyšovat pracovní morálku, to byla vždy zvýšená buzerace. Rajony se musely lesknout, boty také. Masová činnost a školení se nesmělo zanedbávat.

Ostrá tužka dokázala zvednout výkon až na 200 %. Naší velitelé byli podle toho hodnoceni. Moje mzda po odečtení 900 korun byla 100 až 200 korun. Někdy nic, protože mzda byla nižší než 900 korun. Když zemřel Stalin, bylo nevlídné počasí a my i civilové seděli kolem koksáků, nepracovalo se a debatovalo. S námi seděli i velitelé čet, ale ti nepracovali nikdy. Druhý den důstojníci z vojenského okruhu vyšetřovali, kdo organizoval stávkou. Organizátoři se nezjistili a proto, když za týden zemřel Gottwald, místo na pracoviště šli jsme na celodenní pochodák s návratem až za tmy.

Já s B. Rodovským jsme se starali o vápno pro stavbu. Do třech jam jsme postupně hasili vápno a již uleželý nakládali na štráfky a rozváželi po stavbě. Matka mi poslala telegram, že zemřela babička, doufaje, že mě pustí na pohřeb. Velitel mi dal telegram na večer v den pohřbu, takže nebylo co řešit.

V létě jsme malá skupina PTPáků byli převeleni k V. PTP Horní Suchá u Karviné, důl Gottwald. V sousedství dolů bylo velitelství praporu a asi 800 vojáků, kteří tady fářali. Většina úseků byla jen vojenská. Pracovalo se na směny, ti kteří měli ranní, pracovali také po směně. Chodilo se na šachtu a tam na povrchu se pokládaly kabely nebo se sbíral železný šrot a nakládal na vagóny. Každá druhá neděle byla pracovní. Jedná povinná a druhá dobrovolná. Na tuto se však také muselo jít, protože těžba se neobešla bez obsluhy a dopravy. Dostat se na vycházku nebylo jednoduché. Za prvé z důvodu pracovních nedělí a za druhé u roty jsme měli jen třetinu vycházkových uniforem.

Plán se musel plnit, blížil se konec roku. Měli jsme slíbeno, že polovina vojáků pojedou domů na Vánoce a druhá polovina na Silvestra, ale musíme si to napracovat. Tak jsme pracovali dva měsíce v jednom kuse. K úrazům na šachtě docházelo často a tito marodi se sádrou na ruce nebo noze drželi služby u rot. Stal se tu také

smrtný úraz. Šramačka zachytila vojáka a usmrtila ho. Fárali zde faráři, ti v případě zřeknutí se kněžství mohli odejít do civilu. Nějaký čas zde pracovali vojáci kolem čtyřicítky a více. Stará garda nebo fotři se jim říkalo. Kázeňsky trestaný voják po dobu trestu nedostal mzdu a byl ostříhán do hola. Někteří vojáci měli odslouženo tři roky a stále marně čekali na civil. Prováděl se tu nábor do hornictví mezi přesluhujícími. Když podepsal závazek na dva roky, mohl odejít do civilu. Využili toho někteří z Ostravska, ti by stejně v hornictví pracovali. Až v květnu 1954 byli všichni PTPáci prověřeni a zrušena klasifikace „E“. Přesluhující mohli odejít do civilu a V. PTP se přejmenovalo na 12. TP. Pro nás, kteří jsme zůstali, nastaly horší časy. Po práci na dole jsme museli provádět cviky se zbraní. Civil se blížil, stříhal se metr, ale nakonec nám službu ještě o měsíc prodloužili.

Naší velitelé, od těch nejvyšších až po velitele čet, většinou neoplývali inteligencí a jejich chování k mužstvu si žádnou autoritu ani oblibu nezískalo. Byly ovšem i výjimky. Po 25 měsících jsem ukončil vojenskou službu a 30. 11. 1954 jsem odešel do civilu a rozloučil se s kamarády. S některými udržuji kontakt do dnes.

Jak jsem se dostal do pracovního tábora k PTP

František Šrajer

Vzpomínka stará půl století. Před padesáti lety – věřte nebo ne, ale každý mladý muž se na vojnu těšil, i jeho rodiče jej s hrdostí vyprovázeli, ne jako dnes, kdy se každý snaží vyhnout vojně jak může. Před nástupem na vojnu všichni budoucí vojáci musí projít odvodní zdravotní vojenskou komisí. A tady začíná i můj příběh – hocha označeného komunistickou klauzulí – politicky nespolehlivý.

Rodiče mě vychovali k čestnosti a pracovitosti, jak náš starý selský rod od pradávna vyžadoval. Při odvodní komisi vše proběhlo hladce, až na dotaz, zřejmě politického pracovníka v uniformě, ke které zbrani bych rád nastoupil, jsem prohlásil, že ke koním, což byla má velká láska. Ale vše dopadlo naprosto jinak. Za prvé koně u armády skončili a nastupovaly motorizované jednotky. Když jsme opustili hradeckou sokolovnu, kde odvod probíhal, čekala tam na nás babka, prodávající pestré blýskavé umělé květiny. Jako správný „regruti“ jsme si kytky s hrdostí připnuli na klopky a v bujaré náladě jsme se zase vraceli nákladákem do své obce Lhoty pod Libčany. Bylo již tradicí, že na okraji obce na nás čekala děvčata v krojích a se státní vlajkou. V minulém roce, kdy počet odvedených byl obzvláště početný, vítala regruty dechová hudba kapelníka Aloise Česenka z Libčan. Při našem příjezdu do Lhoty bohužel žádná hudba na nás nečekala, prý pro malý počet odvedenců, ale děvčata v krojích tam stála a s prapory v rukou pro nás připraveny. Po sestupu z nákladního amerického auta, které k nám dodala západní organizace UNRA na podporu válkou postiženou Evropu, jsme se doslova zhroutil. Alenka M. mi předala naši státní vlajku a druhá dívka v kroji Dáša M. předávala ruskou vlajku, jenže nastal trapas. Ruskou vlajku před námi žádný z branců nikdy nenesl – psal se rok 1952. Musím prohlásit, že i pokrokově smýšlející branci odmítli tuto ruskou vlajku nést. Nakonec ji Dáša musela nést sama, jako poslušná dcera předsedy KSČ.

Na protest přítomnosti vlajky komunistického symbolu jsem naši krásnou vlajku nesl ostentativně na půl žerdi skloněnou. Za což jsem byl několikrát varovně upozorněn na nevhodnost svého počínání. Depochodovali jsme za zvuku hudby z obecního rozhlasu až ke škole, kde visí pamětní deska na věčnou památku padlým vojákům z první světové války s krásným veršem: „V rovech Vašich po světě roztroušených, nechť sní se Vám o dosažené svobodě naší“ a nad deskou ční busta našeho prvního prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka. Jeho portrét byl poté na 40 let odstraněn. Před deskou pak měl projev předseda MNV, v němž nás nabádal k věrnosti a bojovnosti pro socialistickou republiku. Ani přes výhrušné a varovné pohledy předsedy KSČ jsem vlajku na úroveň té komunistické nepozvedl. Po skončení projevu se na mě předseda vyřítal a zle mně vyčínil, že toho činu budu trpce litovat, že mě to bude mrzet. Za tento čin a za selský původ jsem byl pak zařazen do pracovního tábora k PTP. V kádrovém mém posudku pak stálo: „Za hanobení státní vlajky se k vojenské službě ve zbrani nedoporučuje.“

To je zpověď jednoho pětépáka, který se po těžkém úrazu, po 27 měsících, vrátil k rodičům, které zatím STB násilně deportovala na 19 let do lito- měřického okresu.

Příběhy z vojenského slavníku aneb

Jak jsme válčili za Čepičky

František Šrajer

„Na vojnu mňa brali,“ zpívá se v jedné známé písničce a zítra je ve Lhotě posvícení. Vojenští páni si na mě vzpomněli. že mi to posvícení pěkně překazí. Marná sláva, posvícenská tancovačka nebude. Černý dřevěný kufřík šel z půdy dolů, matka mi napekla buchet a brzo ráno jsem rukoval.

V Hradci Králově nám vojenští páni přistavili dva samostatné vagóny k osobnímu vlaku, který směřoval na Prahu, V Praze se podobné speciální vagóny spojily v jeden zvláštní vlak a celá vlaková souprava se rozjela na východ. Žádný nevěděl, kam nás vezou. Původně isme se radovali, že strávíme vojnu v Praze, ale brzy jsme byli vyvedeni z omylu. S velkým napětím jsme míjeli jednotlivá města, ale vlak nezastavoval. Když jsme se dostali až na Slovensko, začaly se mezi námi šířit Jobovy zvěsti, že nás vezou do Ruska, snad až na Sibiř.

Ale osud k nám byl milosrdnější a vlaková souprava v Bratislavě změnila směr na jih. Z oken jsme sledovali měnící se krajinu. Pole byla oseta kukuřicí, slunečnicí, tabákem, vodními melouny a ve velkém se tu pěstovala paprika na Hradecku to neznámé plodiny. Vlak náhle zastavil na Slovensko-Maďarské hranici. Břítický rozkaz zněl všichni vystoupit a jsme v Komárně.

Očekávaná dechová hudba na přivítanou se nekonala, venku nás čekaly samopaly vojáků ve zbrani, Kufry jsme naložili na koňské povozy a seřazení do čtyřstupů pochodovali jsme malým a chudým městem. Přímo na hranici republiky nás čekala stará vojenská pevnost z dob Marie Terezie. Dvoumetrové zdívo s malými okny, původně střílny. Celý mohutný objekt stavěný do kruhu a s dvěma nádvo-

řími. Ubytování jsme v úzkých, dlouhých, klenutých a studených místnostech. Vojenské kavalce jsou bez slavníku. Ihned je nástup do skladu, kde na roztaženou deku nám naházeli pracovní výstroj, prádlo, onučky a vysoké boty zvané půllitry, jídelní soupravu plechový „ešus“, přibory, čištění na boty a prázdný povlak na slavník. Překvapilo nás, že pracovní oblečení bylo teplé s vlasem, šedomodré, zřejmě pozůstatek po německé armádě. Na náš udivený dotaz, kdy že to dostaneme ty zbraně, bylo nám se smíchem sděleno, že prozatím na nás čeká krumpáč a lopata. Když jsme odnesli ranec s výstroji na ubikace a přestrojili se do vojenského, rozkaz zněl: civilní oblečení zabalit do balíků a poslat domů. „A netěšte se, že jej brzy uvidíte!“ V neblahé předtuše jsme uviděli holiče, kteří měli rozkaz ostříhat nás dohola. Dost nás to vyděsilo. A potom nástup na nACPávání slavníků. A druhém nádvoří byly sklady a stáje pro tři páry malých koníků, kteří zásobovali kuchyň a prádelnu. Před stáji byla velká hromada slámy na podestýlku koní – „A spěcháme, spěcháme,“ zněl posměšný rozkaz: „Maminku tu nemáte, tak si laskavě nACPěte slavník sami.“ Pamětlivý slov starých mazáků, že nejvíce záleží na nACPání slavníků, aby se tak předešlo pozdějším buzeracím, nACPal jsem slavník tak vehementně, že byl jak stodola. Jako poslední jsem opouštěl se slavníkem na zádech toto koňským hnojem páchnoucí prostředí a marně jsem se snažil chytit ten správný směr na první nádvoří, což se mi po delším čase podařilo. Moje švejkovská postava s mohutným slavníkem na zádech vyvolala salvy smíchu od starých mazáků. Potom nás velitelé družstev naučili stlát postel, tak zvaný pytel, a jak se budou uklízet rajóny.

A už je tu další nástup: „A běžíme, běžíme!“ zní rozkaz, po schodech dolů a pochodujeme k velitelské budově. „Zastavit, stát!“ velí politruk rotný Košan. Na balkon vystupuje štábní kapitán Hajnovič, mazáky zvaný zlý pes. „Sednout na zem,“ velí. Místo přátelského přivítání na nás z balkonu srší zloba a nenávisť. Je nám stroze sděleno, že jsme byli zařazeni do pracovního tábora beze zbraní a dále že dělnická třída nedovolí, aby její budování socialismu bylo narušeno lidmi nepřátelsky smýšlejícími s dělnickou třídou. Náš socialistický řád nedovolí, aby jeho úsilí vybudovat beztřídní společnost bylo narušeno kulackým elementem a jemu podobnými, kteří by chtěli zvrátit budování socialismu v naší zemi. Jeho nepřátelská slova nás přimrazila k zemi. Již náš ponižující posed na zemi určoval pozici, v níž jsme se nacházeli.

Dále nám bylo sděleno, že mimo pracovní dobu budeme v týdně absolvovat politické školení a že jen na nás záleží, jak brzo pochopíme nový politický směr, kterým se republika ubírá, a že doba strávená pobytem v pracovním táboře bude závislá na našem politickém uvědomění. V opačném případě, že náš pobyt zde se značně prodlouží. Toho jsme si byli všichni vědomi. neb jsme znali případy starších ročníků, které tu strávily tři roky i více.

Také jsme byli poučeni, že když budeme pracovat nad 100 % pracovního výkonu, budeme mít nárok na mzdu, ze které nám budou strhány náklady spojené s ubytováním, stravováním, ošacením a náklady spojené s politickým školením.

Způsob školení bude obsahovat poučné výtažky z Leninových spisů a obsah politických tezí z Rudého práva, které bude pro nás pravidelně k dispozici. Dále bylo řečeno, že ke konci našeho pobytu v pracovním táboře budeme pozváni k politickým prověrkám, kde budeme dokazovat, jak nám pobyt v pracovním táboře prospěl. A zda jsme již zapomněli, z čeho jsme vzešli. Jako kusy ledu na nás dopadla slova kapitána Hajnoviče a náš ponižující posed na zemi a holé naše lebky zapříčinily, že mezi námi zavládlo hrobové ticho, neboť jsme si uvědomili vážnost situace, ve které se nacházíme. Proč nás tolik nenávidí? Vždyť jsme nic neprovedli my, ani naši otcové. Pane Švandrlíku, který jste nic podobného neprožil a mezi nimi snad ani nebyl, opravte naše pětépácké dějiny!

Náš pobyt v Komárně se zúžil na tři týdny, kdy nás na nádvoří učili pochodem chod, čelem vzad, vpravo v bok a hlavně vlevo v bok. Za pochodu jsme museli zpívat bojové pokrokové písně jako: „Přes spáleniště, přes krvavé řeky, jdou mstící pluky neochvějně dál“ anebo „Komandir geroj geroj Čapajev, byl vsjo vremja v pjeredi“, „Hura hura hura, my pójdem na vraga, za matičku Rusju aj za Stalina!“

Tyto písně nám byly vtlačovány do hlavy na četných politických školeních, ke zpěvu nás nutili i večer při čepobití, kde jsme byli pečlivě přepočítáváni a každý z nás se musel zahlásit svým jménem. Než byla vyhlášena večerka, kdy chodil velitel družstva a zhasínal nám osvětlení na ubikaci, využili jsme tajně volné chvíle a vylezli jsme na hradby a se zájmem jsme sledovali mohutný veletok řeky Dunaje, který se valil přímo pod námi. Tisíce světly zářil přístav a přilehlé komárenské loděnice.

Za tři týdny přistavili autobusy a s plnou polní jsme se stěhovali na naše prvé pracoviště. Bylo to Nové Mesto nad Váhom. Ubytování jsme byli na náměstí malého městečka, kde byla restaurace a v prvním poschodí byl prostorný sál. Vzhledem k vysokému počtu vojáků jsme zde byli velice stísněni. Dolů do restaurace byl přísný zákaz vstupu, ani záchody se nesměly používat. Sociální zařízení nebylo nahoře v sále žádné.

Jídlo pro naši rotu nám dováželi ve várnících z kasáren. Jedli jsme na dvoře pod korunami akátů v sedě na zemi i za deště. Na mytí šálků byla k dispozici pro tento účel přistavena voznice, posazená na koňském voze, původně se toto zařízení využívalo k vyvážení močůvky z chlévů. Voda ve voznici byla studená, takže masné plechové misky nešly spolehlivě umýt a zbytky mastnoty jsme utírali do utěrek, které za tři dny byly černé. Zvláště když byl bezmasý den a k obědu byly kysané knedlíky s povídky sypané cukrem se skořicí a dobře omaštěné, zvané blbouni. Ve vzdálenosti osmi metrů od naší jídelny byla vykopána pětimetrová jáma a přes ni dřevěná fošna, na které si ulevovala řada vojáků, pod nimiž se toto zařízení povážlivě houpalo. Vůně z této latriny nám „zpříjemňovala“ chvíle společného oběda.

Ráno a večer nám také zpříjemňovali zdejší pobyt desátník Vrchovský a desátník Krumpl hromadnými nástupy, které se podobaly zoufalému úprku dolů a zase zpátky nahoru. Tito pohunkové byli rozmístěni jeden dole a druhý nahoře a řvali a řvali a honili nás sem a tam. Naše cvočky a podkůvkami okované boty se na že-

lezném visutém schodišti zoufale smekaly. Je až k nevíře, že toto visuté železné schodiště se pod vahou pádících vojáků nezřítlo k zemi.

Chtěl bych upozornit na nařízení, že účast a nárok na vycházku a případné opuštění ubytovacího prostoru, zvaný opuštěk, bylo podmíněno pracovním výkonem nad 120 %. A ještě o něj písemně požádat a na bráně předložit ke kontrole tak zvanou propustku. Doufám kamarádi, že si na ty poměry v lágru dobře vzpomenete. Do kina se chodilo někdy i místo školení a to hromadně v trojstupe a jen na budovatelské filmy.

Vzpomínám si, že v Novém Městě po ranní rozcvičce polonahé nás honili mýt se do městské kašny na náměstí. Až na protest obyvatelstva to bylo zakázané. Desátník Vrchovský a Krumpl a rotný Košan nám „zpřijemňovali“ náš pobyt v lágru nočními poplachy. Třeba o Štědrém večeru, za to, že jsme zpívali koledy, byl vyhlášen poplach. Honili nás v polích, až jsme se o půlnoci dostali k obci Svatý Kříž, kdež kostelní bohoslužby po půlnoci vycházeli místní občané. Mužská část věřících se na naše desátníky obořila a zle jim hrozila. Zpět jsme se vraceli již krokem.

První měsíce strávené v lágru byly kruté. Nervově slabí jedinci to těžko zvládali. Vzpomínám si na vojáka spícího nade mnou. Zdeněk K. se v noci pomočoval. Když byla na slavníku mokrá sláma, snažil se to skrýt novinami Rudé právo. Když byla situace již neudržitelná, odvedl jsem jej na ošetřovnu a „Dr. Lapiduch“ jej poslal před komisi a do civilu.

V lágru docházelo ke kontrole korespondence, na což jsem právě já doplatil. V naivní představě, že se nemůže nic stát, jsem napsal dopis domů svým rodičům. Pravdivě jsem naši situaci vylíčil. Po návratu z pracoviště byl vyhlášen okamžitý nástup celé čety na nádvoří. Po nástupu mě politický pracovník vyzval, abych vystoupil z řady a chytil mě za rukáv a táhl mě na schodiště a řval, že jsem porušil vojenské předpisy o utajení. Uváděl mě jako odstrašující případ třídního nepřítele. Potom mě nechal odvést na velitelství, kde vše pokračovalo hrozivým tempem. Když jsem se ohradil, že do mých dopisů nemá nikdo právo nahlížet, bylo mi řečeno, že dopis ležel na chodbě již otevřený. Má opovržlivost byla ztrestána tím způsobem, že vytáhli moje kádrové materiály a hrozili, že budou zvažovat možnost předat je vojenské prokuratuře. Dále mně sdělili, že dle dokladů čeká mého otce soud a že moje provinění bude mít vliv na výši jeho trestu při vynesení rozsudku. Toto prohlášení mě doslova zděsilo. Prosil jsem je, ať k soudu nic neposílají, že otcí hrozí vysoký trest. To je asi trochu zarazilo a nechali mě odvést na ubikaci. Na rady svých kamarádů, že svobodník Maliňák vynáší tajně dopisy v kapse ven na poštu, jsem se na něho s důvěrou obrátil a prosil o pomoc. V neděli odpoledne jsme se dostali do kanceláře, kde nikdo nebyl a svobodník Maliňák odemkl patřičnou zásuvku, vyndal můj dopis a před mými zraky ho hodil do rozpálených kamen. A bylo vyhráno. Díky Vám, pane svobodníku Maliňáku, ještě jednou!

Padesát let již uběhlo od této doby. Stejný osud mezi námi vytvořil pevné kamarádství, které vydrželo až do dnešních dnů. Bylo by velkou chybou, kdyby naše zážitky upadly v zapomnění. Bratři, informujte své vnuky o tom, co to byla pade-

sátá léta. Díky Bohu, že jsme se dožili pádu komunismu a žijeme nyní ve svobodném demokratickém státě. V naší mladé demokracii je jistě hodně co zlepšovat, ale takové bezpráví, jako se dělo tehdy, již nikomu nehrozí.

Rok 2002 – rozhovor z dobového denního tisku

O rozhovor jsme požádali předsedu výboru Českého svazu Pomocných technických praporů Vojenských táborů nucených prací, hradeckého občana ing. Miroslava Šilingera.

Vraťme se k vašemu působení u tehdejších PTP VTNP.

To začalo, když byl zatčen můj otec a já byl vyloučen z vysoké školy a pak povolán k 53. praporu PTP do městečka Libavé. Postupně jsem se přes řadu pracovišť dostal až do Rumburka, kde jsem 25. listopadu 1953 skončil a po 22 měsících u PTP odešel do civilu.

Jak na tuto nelehkou dobu vzpomínáte?

Pracoval jsem u takzvaného lehkého PTP a měl to jednodušší než ti pětépáci, kteří byli v dolech. Tato služba byla formou trestu a k těmto vojenským jednotkám byli na základě rozhodnutí tehdejšího okresního národního výboru či StB podle klasifikace E přidělovány politicky nespolehlivé osoby. Klasifikace E byla vymyšlena sovětskými poradci. Vzpomínky? Byla to těžká doba, ale člověk poznal i sílu kamarádství, solidarity a přátelství.

Ovšem Miloslav Švandrlík v knize Černí baroni líčí službu u pětépáků víceméně jako legraci...

K panu Švandrlíkovi máme zásadní výhrady. Popisuje totiž něco, co nezažil. On sám žádným pětépákem není, sloužil u technických praporů, kde nebyla politická perzekuce. Z našich osudů si udělal jen výnosný „kasamač“. Brněnská televize nyní natáčí sedmidílný seriál Černí baroni a my jsme proti způsobu prezentace Černých baronů, které poškozují dobré jméno pětépáků, vznesli opět závažné námítky.

Už třetí volební období jste předsedou výboru Českého svazu PTP VTNP. Stal jste se nyní i místopředsedou ústřední rady. Co vše Svaz řeší?

V poslední době se podařilo prosadit jednorázové odškodnění za měsíc služby v PTP ve výši 625 korun, které bylo nyní vypláceno. Změnilo se i postavení svazu PTP v očích veřejnosti i armády, o čemž svědčí i to, že jsem obdržel resortní vyznamenání ministra obrany Kříž za zásluhy. Stejně vyznamenání získal i další Hradečák, jednatel Českého svazu a člen ústřední rady Stanislav Štěp.

V říjnu se uskuteční sjezd vašeho Svazu, co bude řešit?

Zabývat se bude otázkou případného ukončení svazu. Rozhodne, jakým způsobem převést jeho činnost. Jednat bude i o vytvoření nadace, k níž se převedou prostředky z našich klubů a z nich se bude financovat například udržování památníků a pomníků.

Vraťme se k nám, na co se zaměří hradečtí pětépáci?

Hradecký klub má dvě stě členů a utrpěl ztrátu, když nedávno zemřel jeho předseda Milan Smatek. Hradečtí pětépáci se zapojují do politického a veřejného života a aktivně se zúčastní i nadcházejících senátních a komunálních voleb.

61. pomocný technický prapor a jeho působení v Hradci Králové

PhDr. Jaroslava Pospíšilová – historička, Muzeum Východních Čech Hradec Králové

V říjnu roku 2006 byla na budově Mateřské školy Čtyřlístek v Orlické kotlině v Hradci Králové odhalena pamětní deska příslušníkům pomocného technického praporu-vojenského tábora nucených prací jako memento doby nesvobody. Připomíná nám, že také v tomto městě působili v padesátých letech vojáci s charakteristickými černými výložkami a jako nedobrovolní stavbaři přispěli svým dílem k jeho výstavbě. Byli to příslušníci detašované jednotky 61. pomocného technického praporu (dále jen 61. PTP), který byl ustaven jako tzv. lehký pomocný technický prapor 15. dubna 1951. Útvar dostal číslo VÚ 1046 a měl sídlo v Rumburku. Stejně jako tomu bylo u většiny ostatních lehkých PTP, ani příslušníci tohoto praporu nepůsobili společně v jedné jediné lokalitě. Pracovali na vojenských i civilních stavbách na různých místech republiky, jak o tom svědčí dotazníky příslušníků praporu uložené v Muzeu východních Čech v Hradci Králové. Většinou byli zpočátku využíváni pro nekvalifikovanou a fyzicky náročnou práci. V místě velitelství své jednotky v Rumburku se většinou ocitli na krátkou dobu (budovali ubikace a pomáhali v zemědělství) nebo sem byli odveleni až těsně před odchodem do civilu. 61. PTP byl naplněn převážně osobami, kterým byla do vojenské knížky zaznamenána klasifikace „E“, tj. „politicky nespolehlivý“. Povolávací rozkaz dostala jeho část branců v roce 1951 do Komárna a část do Libavé.

Na sedm set branců, kteří narukovali do Komárna, čekala bývalá vojenská pevnost postavená za vlády císařovny Marie Terezie, na první dojem připomínající spíše vězení. Po příchodu byli rozděleni na ubikace a „vyfasovali“ vojenské uniformy: vycházkové, cvičné, pracovní uniformy a boty. Pracovní uniformy byly po německé armádě, ztučně, plesnivé. Absolvovali také vojenskou lékařskou prohlídku a očkování. I když nastupovali s předepsanou délkou vlasů, byli ostříhání dohola a dokonce za ostříhání museli ještě zaplatit. Základní vojenský výcvik beze zbraně spočíval především v nácvičce pochodování, obrátů, salutování a zpívání. Hned při prvním nástupu – svolaném asi po týdnu – si vyslechli, že jsou nepřátelé pracujícího lidu a „banda štítící se práce“. Proto jim nemůže být do ruky svěřena zbraň, ale, budou-li usilovně pracovat, mohou tuto svou „skvrnu“ odčinit a získat důvěru dělnické třídy. Jejich zbraněmi že budou krumpáč a lopata. K převýchově patřilo samozřejmě také politické školení. „Spolehlivý“ svobodník vojákům četl poučky ze stranických brožurek, kterým mnohdy sám nerozuměl, natož aby je byl schopen vysvětlit. Po třítydenním výcviku se dostal velitel jejich roty mladý poručík Tesařík. Ze vzpomínek pětépáků vyplývá, že byl velitelem slušným a lidským. Před ukončením přijímače skládali vojenskou přísahu. Pak už byly jednotlivé čety posílány po celé republice na různé vojenské i civilní stavby. První četa odejela s velitelem Tesaříkem do Pacova u Tábora a druhá s četařem do Jihlavy, kde stavěli činžovní domy pro důstojníky. V Jihlavě byli ubytováni v Štefánkových kasárnách. Dokonce se dočkali i zlepšení vzhledu svých uniforem, aby prý nedělali ve městě armádě ostudu. V lednu 1952 odejela tato druhá četa do Lešan, kde se sešly tři roty praporu. Ubytování byli ve štěnicemi prolezlých dřevěných barácích blízko Krhanic (měl zde být za války malý koncentrační tábor). I v Lešanech stavěli činžovní domy, jejich základy hloubi-

li ve skále krumpáčem a lopatou. Dostali nového velitele nadporučíka Václava Vondráčka, asi padesátiletého bývalého příslušníka vládního vojska. Oblíbený mezi vojáky nebyl, rád se napil a vyžíval se v jejich honění a „buzeraci“, za což dostal přezdívku „Franta Pérák“. U útvaru působil více než půl roku. Poté sem byl přidělen poručík Grec, který právě ukončil vojenskou školu. Charakterově byl podle hodnocení bývalých příslušníků praporu nejhorším velitelem, jakého zažili. Posledním jejich působištěm se stal Hradec Králové.

Druhá skupina budoucích příslušníků 61. PTP narukovala do Města Libavá. Libavá byla centrem v roce 1946 zřízeného vojenského výcvikového prostoru v Oderských vrších na katastru bývalých dvaceti čtyř obcí. Jejich původní, převážně německé obyvatelstvo, bylo nuceně vystěhováno a odsunuto. Stejný osud čekal i pozdější české osídlenec. Vojáci byli ubytováni v opuštěných zničených domech. I zde absolvovali přijímač v podobě ranních rozcvíček, celodenního pochodování, nácvičce obrátů a plížení. Velitelem 3. roty byl poručík Füll, zástupcem velitele pro věci politické (tzv. politruk) desátník Gřonka. Od něho se dověděli, že jim dělnická třída nevěří a proto jim nesvěřila zbraně a budou převychováni tvrdou prací. Po měsíčním výcviku a složení přísahy Libavou opustili. Třetí rota byla rozdělena na dvě části. Jedna odjela do Pardubic a druhá do Hradce Králové. Vojáci v Pardubicích byli nastěhováni do dřevěného baráku na sídlišti Dukla (poblíž závodště). Z Pardubic se pak v prosince 1951 stěhovali do Chrudimi, až konečně v lednu 1952 přibyli také do Hradce Králové.

První pětépáky tedy „přivítal“ Hradec Králové v polovině května 1951, když sem bylo umístěno asi sedmdesát pět mužů z rozdělené 3. roty z Libavé. Protože ubikační barák tábora na Novém Hradci ještě nebyl připraven, byli asi půl roku provizorně ubytováni v sále kavárny zrušeného hotelu Paříž. Velitelem této odloučené čety byl staršina Hostášek. Polovina vojáků pracovala na rekonstrukci kasáren Na Hradě a druhá na stavbě kotelny a dalších objektů v bývalé továrně Novotných Krystal. Na podzim 1951 byl první dřevěný barák tábora dokončen a pětépáci sem ihned přestěhováni. Krátce poté sem přijela druhá polovina 3. roty s velitelem Füllem. Jak postupně přicházeli další vojáci, stavěli se nové baráky, do nichž přijeli později vojáci, kteří narukovali do Komárna. Postavila se také zděná budova kuchyně s jídelnou. Oplocený táborový areál, kolem kterého byla tehdy jen pole, se nalézal zhruba v místech dnešního supermarketu Futurum-Tesco na Brněnské třídě. V jednotlivých světnicích bylo ubytováno 10 až 15 mužů. V každém baráku pak byla jedna místnost vyhrazená pro umývárnu. Místnosti byly veliké, s nedostatečně izolovanými prkennými stěnami. V zimě je kamna na uhlí nestačila vyhrát, a tak spali vojáci v ponožkách a teplácích. Přesto si pochvalovali, že jsou hradecké ubikace mnohem čistší, než jaké zažili na předchozích působištích. Ale štěnice se sem tam vyskytly i tady.

V březnu 1953 se sem přestěhovaly také roty z Lešan. Vojenská morálka byla v té době už dost uvolněná. Už se po pracovní době nepořádala vojenská cvičení jako dřív. Také se změnil jejich zaměstnavatel, už to nebyla Konstruktiva Praha, ale

delimitovaný podnik Severostav Liberec. Do zaměstnání jezdili z Nového Hradce trolejbusy nebo je vozili v nákladních autech. Podnik si vybral z řad pětépáků podle jejich civilních povolání řemeslníky do svých specializovaných dílen, kde byli i civilní zaměstnanci firmy. Na Pražském Předměstí pracovali nástrojaři, zámečníci a automechanici v autodílnách na Jatečním plácku („u Tomášků“). V stejné čtvrti byla naproti hospodě „Malý růžek“ vedle bývalé nábytkářské továrny Skuherský a bývalé autodílny Petrášek dílna zámečnická. Na Slezské Předměstí chodili pětépáci pracovat do velkých dílen naproti Pilnáčkově továrně (později závod Tesla) v areálu bývalé Macounovy továrny na výrobu knoflíků a do zámečnické dílny (bývalá firma Rabas), elektrikáři zase do elektrodílen Na Střezině. Ti, kteří neměli žádnou kvalifikaci, pracovali jako pomocní dělníci na stavbách.

V Hradci upraveno kasárna Na Hradě, adaptovali Ústav hluchoněmých, který si v roce 1950 zabrala pro své potřeby armáda, stavěli zde příčky a kotelnu. Pro armádu také prováděli přístavbu hangáru a kotelny v areálu továrny U Novotných, stavěli v areálu Vojenské lékařské akademie, pracovali na letišti. Budovali bytové domy na Pospíšilově třídě, v ulici M. D. Rettigové a v Orlické kotlině. Při stavbě bytových domů se pro zrychlení tempa výstavby využívalo také zdění do tzv. Tencerových rámu. Byla to cesta, jak vylepšit skluz v plnění plánu ve stavebnictví. Metoda zvyšovala produktivitu práce, hlavně ale toto zdění zvládl i průměrný zedník. Na druhé straně kladlo zdění do rámu zvýšené požadavky na organizaci práce, zejména na přísun materiálu. Jak psal tehdejší dobový tisk z roku 1951, práci, kterou dříve vykonávalo šestnáct zedníků, zvládlo touto novou metodou zedníků jen šest. Kvalifikovaný zedník cihly kladl, jeden pomocník podával, druhý pomocník lil maltu. Malta se pak setřela stíračem, který měl zaručit její stejnoměrné a rychlé nanášení. V nedalekém Březhradě pracovali na stavbě městské mrazírny a jatek, v Plotištích nad Labem zase na bytovém domě. Pomáhat jezdili i do panelárny v nedalekých Opatovicích nad Labem.

Z Hradce Králové je posílali často na výpomoc i do jiných míst podle potřeb mateřského podniku. V roce 1953 pracovala část jednotky delší čas např. ve Špindlerově Mlýně-Bedřichově. Na Bedřichově byla vojenská zotavovna, ale také rekreační vila tehdejšího ministra národní obrany Alexeje Čepičky, kam jezdil odpočívat také prezident Gottwald, jeho tchán. Kromě zvelebování zotavovny budovali pětépáci také silnice vedoucí k této zotavovně a vile od autobusového nádraží u hotelu Hradec.

Velitelem 61. PTP byl nejprve asi půl roku škpt. Novák, za války bojoval na západní frontě. Poté major Štegura. K velitelům jednotlivých rot patřili poručík Tesařík, poručík Pavol Parila (velel v Chrudimi), npor. Vargulič (k vojákům se choval slušně), npor. A. Füll (Libavá, Pardubice, Hradec Králové, Týniště n. O.), npor. Václav Vondráček (zvaný vojáky Franta Pérák), poručík Zeman (přezdívkou Mansfeld alias generál Jojo, ale také hodnocen jako slušný velitel) a poručík Grec. Podle vzpomínek pětépáků to byl naopak velitel nejhorší. Za sebemenší hloupost si s potěšením vymýšlel tvrdé tresty (např. 30 dnů zaražené vycházky a k tomu i 21 dnů srážky ze mzdy). Ten, kdo chtěl na vycházku, musel předříkat zpaměti vojenský řád, nutil vo-

jáky znát vojenskou přísahu nazpaměť. Jako velitel roty působil v Hradci také poručík Bojda, který velel některým pětépákům už v Komárně, Květušíně a Dobřanech. Za války byl účastníkem bojů na východní frontě. Byl komunist, ne však zlý ani fanatic. Vyžadoval pořádek na ubikacích a plnění úkolů na stavbě. Menší kázeňské přestupky přehlížel. Dobře si byl vědom, že bude-li vycházet s vojáky po dobrém, bude to výhodné i pro něho. Velitel byl totiž k platu odměňován navíc, jestliže jeho jednotka překračovala plán. Jakmile se pokusil vojáky „honit“ popluchy, pochody nebo pořadovým drilem, nepodávali takové výkony a nebyly prémie ani pro ně ani pro velitele. Poručík Bojda si u vojáků potrpěl na perfektně vyčištěné boty a bezvadně přišité knoflíky. Po jeho odchodu nastoupil poručík Vondráček. Politruky praporu byli četař Dvořák, des. Gřonka, Jurica (ten vojákům velmi znepríjemňoval život například neustálými kontrolami kufrů) a Koševský.

Denní režim vojáků začínal ráno budíčkem a rozcvíčkou, následovala snídaně a nástup. Po nástupu byl pro ranní směnu odchod do zaměstnání. Na pracoviště chodili pěšky nebo je vozili nákladními auty. Na sklonku vojny mohli jezdit i trolejbusy. V poledne byl oběd. Pokud pracovalo na stavbě vojáků víc, oběd jim dováželi. Když pracovali mimo Hradec, „fasovali“ suchou stravu: chleba, špek, sýr apod. Určitou dobu měli i po obědě povinný odpočinek. Po návratu ze zaměstnání se konala různá pořadová cvičení a samozřejmě nezbytná politická školení. Občas (podle nálady velitelů) byl vyhlášen poplach s pochodovým cvičením. Později se podobné „vojenské praktiky“ omezily, aby negativně nepoznamenávaly pracovní výkon vojáků, na kterém záleželo v první řadě. Ale politická školení musela probíhat stále. Před večerkou byl nástup, přečtení rozkazu a prověrka přítomnosti mužstva (každý se po přečtení svého jména musel ohlásit) a tzv. čepobití (pochod se zpěvem). Večerka byla ve 22 hodin. V sobotu se vždy konaly prohlídky pořádku světnic i osobních věcí.

Do práce chodili ve starých vojenských uniformách a botách, často trofejních po německé, kanadské, anglické armádě, ale i ve starých součástech čs. armády, aby je donosili. Pracovní oblečení sestávalo z „bagančat“, spinek, plátěného opasku, vojenských kalhot, blůzy a zimního pláště. Nové vycházkové uniformy vzor 21 s černými výložkami směli nosit, jak napovídá název, pouze na vycházku. Navíc je nedostali všichni, ale byly vydávány jen těm, kteří dostali vycházku nebo tzv. opuštěk. Pětépáci mívali službu i u brány do tábora. Ale při takových mimořádných událostech, jakými bylo např. úmrtí Stalina a Gottwalda či měnová reforma, tuto službu přebíral dozorcí oddíl ze Žižkových kasáren, který střežil vchod se zbraněmi v rukou.

Jednou z mimořádných událostí, která zasáhla do života hradeckých pětépáků byla epidemie paratyfu, která se rozšířila nejen v samotném městě, ale i u pětépáků. Velitelé byli pozorováni v nemocnicích a oni „kmáni“ měli přísnou karanténu. Nikdo nesměl opustit kasárna. V táboře byl vyčleněn jeden barák pro nemocné. I když byla v Hradci vojenská lékařská univerzita a vojenští lékaři, do karantény byli nasazeni dva lékaři-pětépáci s medikem. Protože do karantény neměl žádný velitel přístup, využili toho a prodloužili karanténu na 6 týdnů tím, že uzdraveným

vojákům „odebrali“ pozitivní vzorky od dvou nemocných. U táborové brány byla chlorovým vápnem čára, kterou nikdo nesměl překročit. Jídlo sem dováželi vojáci ze Žižkových kasáren ve várnících. Postavili je k oné dezinfekční čáře a pétépáci si várnice odnášeli do jídelny.

Jejich volný čas vyplňoval především sport a kultura. Pěstovaly se i organizovaně, i když dostat se do vyšších kol různých armádních soutěží nebylo pro pétépáky právě snadné. Podnikali vycházky do okolí, do blízkých novohradeckých lesů, k rybníku Biříčka, oblíbenému to místu letního koupání, do centra města, po labském nábřeží často spojené s vyjíždkami na lodičkách. Navštěvovali tehdy početná hradecká kina i Krajské oblastní divadlo. V sobotu také mohli využívat městské lázně. Tančit chodovali zejména do Palmové zahrady hradeckého Grandhotelu. Mezi vojáky byla i řada hudebníků, kteří svou produkcí zpříjemňovali ostatním volné chvíle. K vojenskému životu neodmyslitelně patřilo i posezení v hradeckých hospodách. Vycházky byly pouze o víkendech. V sobotu až po prověrce ubikací, často až od 20 hodin. V neděli po 14. hodině do 24 hodin s přísnou kontrolou případného překročení. Dovolenky neexistovaly, pouze tzv. opuštětky (tzn. volno k opuštění posádky) na 48 hodin. Mohli o něj požádat nejdříve po půl roce vojenské služby za překračování plnění plánu (někteří se tak třeba celý rok nedostali domů). Tu šanci však měli jen tak tři vojáci týdně. Mohli odjet v pátek až po směně a zpět museli být v neděli do 24,00. Na zpoždění vlaků se ohled nebral. Po půlnoci byly kontrolovány postele.

Začátek roku 1953 přinesl hned dvě významné události, které zasáhly do jejich života. V únoru zemřel všemocný generalissimus Stalin a po návratu z jeho pohřbu do několika dnů i dělnický prezident Gottwald. Politická školení v té době se nesla v duchu jejich oplakávání a neustálého omílání zásluh těchto „neomylných“ vůdců. Kasárenský život to přirozeně poznamenalo, vojáci nesměli několik týdnů tábor v době volna vůbec opustit, vycházky nebyly povoleny.

Na jaře roku 1953 byla vojenská morálka už dost uvolněná. Vojáci se těšili na svůj odchod do civilu. Z domova měli většinou už zasláné civilní šaty. Přišel vytoužený 15. duben 1953 a s ním čekala na vojáky studená sprcha. Byli sice propuštěni do civilu, ale ihned jim bylo oznámeno, že jsou na vojně přidrženi na výjimečném vojenském cvičení na naneurčito. Vše se odehrálo za asistence ozbrojených hlídek, aby snad nedošlo k nějakému incidentu ze strany pétépáků. Na pracovištích tehdy spadlo plnění plánu na 0 %. Jeden voják, ženatý se dvěma dětmi, se přímo v lágru pokusil o sebevraždu, zachránili ho v poslední chvíli. Mnozí se neubránili hořkým slzám bezmoci. Vždyť na jejich příchod a pomoc rodiny už toužebně čekaly.

Naštěstí v souvislosti se Stalinovým úmrtím skončilo nejostřejší období studené války a v mezinárodních vztazích došlo k postupnému uvolňování napětí, což se projevilo v armádě tím, že bylo ukončeno povolávání na výjimečné cvičení a represivní vojenské technické prapory byly postupně nahrazovány technickými prapory. Tato přeměna byla ukončena k 1. květnu 1954, kdy byli z výjimečného

cvičení propuštěny všechny osoby „politicky závadné“ a klasifikace „E“ byly zrušena. Tak byl i 61. PTP změněn k 1. listopadu 1953 na 61. technický prapor a od 1. března 1954 se stal součástí 1. technické skupiny. Po řadě dalších reorganizací byl pak útvar k 14. 9. 1963 zrušen.

Podrobnější informace o 61. PTP včetně vzpomínek jeho příslušníků a fotografií lze nalézt v publikaci „Vzpomínky nedobrovolných stavbařů – pétépáků“, která vyšla v Hradci Králové v roce 2008.

Seznam pracovišť našich hradeckých členů

Celkem našich téměř 300 příslušníků vojáků beze zbraně – námezdních trestanců v táborech nucených prací pracovalo nejméně na 33 pracovištích u tak zvaného lehkého PTP na stavbách bytovek, silnic, letišť, továren a podobně, a na 12 dolech v oblasti Ostravska, Mostecka a slovenské Handlové.

Bechyně	Martin	a dolech:
Bohumín	Milovice	důl Fučík Petřvald
Bratislava	Mimoň	Barbora Karviná 2
Černá v Pošumaví	Mladá	Dukla Dolní Suchá
České Budějovice	Most	Kladno Dubí
Děčín	Nepomuk - Zelená Hora	Fučík Petřvald
Hájníky u Zvolenu	Opava	Ant. Zápotockého Ostrava Lazy
Hradec Králové	Praha Střešovice	E. Urxe Petřkovice
Kadaň	Stříbro	Ludvík Radvanice
Karlovy Vary	Svatá Dobrotivá	Gottwald H. Suchá
Kladno	Tábor	Nosek Tuchlovice
Kolín	Trenčín	Handlová Slovensko
Komárno	Varnsdorf	Břežanky u Mostu
Libušín	Zdechovice	
Liptovský Mikuláš	Žatec	

Ludvíkovci

Ludvíkovci společně fárali na dole Ludvík jako příslušníci IV. PTP – VTNP Ostrava-Radvanice od 1. 10. 1951 do 30. 4. 1954, kdy ze stavu 410 kamarádů odešli 3 poslední.

Každoročně se scházejí od roku 1999 – v Hradci Králové, Brně, Žilině a Ostravě Radvanicích na dvoudenních setkáních. Ludvíkovi pocházejí z celé býv. ČSSR, z rolnických rodin jich bylo 60 %.

Z našeho klubu pracovali na dole Ludvík: Jaroslav Česák, Vladimír Fejfar, Josef Chmelař, Zdeněk Janošic, Zdeněk Jaroš, Vlastimil Juppa, Vladislav Kobík, František Komárek, Josef Nástraha, Jan Němeček, Emil Richter, Josef Ryba, Jiří Typlt, Vladimír Ulrich, Josef Voltr, Václav Zvolský, Václav Pospíšil, Miroslav Firkušný, Jiří Kadleček,

Miroslav Haney, Antonín Mádl, Arnošt Roček a Miroslav Těhník, který podepsal brigádu na dole a záhy po propuštění do civilu zahynul při závalu na dole.

V Ostravě – Radvanicích byl odhalen v roce 2006 pamětní pomník horníkům pětépákům z dolu Ludvík.

Jedenašedesátníci PTP Rumburk – odloučená rota v Hradci Králové

Bratři, kteří spolu řadu let dřeli na jednom pracovišti, se pravidelně scházejí, i když jsou ze všech koutů republiky, někteří přijíždějí i ze Slovenské republiky a není výjimkou účast ze zahraničí.

Příslušníci 61. PTP Rumburk v Hradci Králové stavěli sídliště Orlická Kotlina, kde mají také pamětní desku. Každý rok se scházejí v Hradci Králové, pietně vzpomenu na pamětní desky a společně se pobaví.

Nezapomínáme!

Z našich řad od roku 1992 odešlo téměř 200 bratří. Při výročních setkáních jim vždy věnujeme pietní vzpomínku.

Do historie hradeckých pětépáku se výrazně zapsali svojí činností a dlouholetou prací bratři Stanislav Štěp a Jiří Michálek. Oba byli první, kteří společně s bratrem Ing. Šilingrem v roce 1991–92 pracovali na dokladech pro mimosoudní rehabilitaci členů PTP v rámci celého východočeského regionu. Bratr Michálek na Krajském vojenském velitelství zpracoval přes 2000 žádostí. Do roku 1993 zastával funkci hospodáře a jednatele našeho klubu. Bratr Štěp St. byl členem ÚR Svazu PTP ČR a Českého Svazu PTP, předsedou OR Východních Čech a členem OK HK. V roce 1990 pracoval v OF v HK, byl dlouholetým skautem a význačně se podílel na obnovení činnosti hradeckého Junáka, a to jak v roce 1968, tak v roce 1990. Byl důstojným reprezentantem naší organizace na celostátní a krajské úrovni. Práci pro společnost a naší organizaci věnoval celá důchodová léta. Bratr Michálek opustil naše řady v roce 2006 a s bratrem Štěpem jsme se rozloučili v roce 2009. Věnujme jim vzpomínku.

Milan Štěpánek

V. Okresní klub PTP Hradec Králové

Vznik: 10. 4. 1990

Výbor v současnosti: Jan Němeček, Milan Štěpánek, Vlastimil Juppa, Otto Brádlér, Stanislav Lukšík, JUDr. Oldřich Císař, Josef Ryba

Předsedové od vzniku klubu: L. Jírek, ing. J. Šilinger, Milan Smatek, Jan Němeček

1. Naše zastoupení v Českém svazu PTP Praha, v oblastní radě: St. Štěp, ing. J. Šilinger, J. Němeček, M. Štěpánek

2. Naš OK zajišťoval od r. 1990 po dobu 20ti let tisk, distribuci a evidenci členských známek do všech okresních klubů (48) v rámci Českého svazu přes 4 tis. členů. Zajišťoval br. Michálek, Štěpánek.

3. Účast na slavnostních a vzpomínkových akcích v Hradci Králové i jinde
4. Účast našich 3 členů na zájezdu do EP ve Štrasburku 2010: Štěpánek, Hampl, Lukšík
5. Zájezdy: Praha, Senát ČR Praha, Mladá Boleslav, Harrachov, Příbram, Broumov
6. Přehled měnicích se kanceláří pro zajišťování naší činnosti a starosti o členskou základnu:

- a. posádkové velitelství Velké náměstí
 - b. Magistrát města Hradec Králové
 - c. místnost v Mostecké ulici
 - d. na VLA min. obrany v Třebši
 - e. posádková ubytovna v Třebši
- email: stepanekmilan@seznam.cz

Významní hosté našich setkání

Každoročně pořádáme pravidelná jarní a podzimní setkání, kterých se účastní i řada představitelů veřejného života, někteří z nich pomáhají při řešení našich problémů, přidělení vhodných prostor pro naši činnost, bezplatnou možnost uskutečňovat naše setkání v armádních zařízeních, poskytnutí zájezdového autobusu k uspořádání tematických zájezdů pro naše členy, mnozí přispěli zajímavou přednáškou.

V letech 1990–2010 byli našimi hosty:

Plk. Ing. Václav Špaček – ředitel Kraj. voj. velitelství a velitel posádky HK
Mons.ThLic. Karel Otčenášek PaeDrhc. – arcibiskup, emeritní biskup královéhradecký
Mons. ThLic. Dominik Duka OP – bývalý královéhradecký biskup, nyní arcibiskup pražský a primas český
Ing. Martin Dvořák – bývalý primátor města HK
Ing. Oldřich Vlasák – bývalý primátor města HK , nyní poslanec Evropského parlamentu
Ing. Otakar Divíšek – primátor města HK
Prof. doc. Roman Prymula CSc. – bývalý děkan FVZ Univerzity obrany, nyní ředitel Fakultní nemocnice HK
Ing. Miroslav Mojžíš – býv. kvestor VLAJEP, nyní tajemník FVZ-Univerzity obrany
Doc. MUDr. Karel Barták CSc. – bývalý senátor Parlamentu ČR
PaeDr. Jindřich Vedlich PhD. – bývalý asistent senátora Bartáka, nyní první náměstek primátora města HK
PhDr. Jaroslava Pospíšilová – historička muzea Východních Čech v HK
Zdeněk Kovařík – předseda Konfederace politických vězňů
Vladimír Lopaťuk – předseda ÚR Svazu PTP – VTNP ČR Praha
Ing. František Možný – místopředseda Mor. Slez. Svazu PTP–VTNP Brno

Společné akce

Že jsme dobrá parta a kamarádi, dokazuje přehled společných zájezdů. Díky Univerzitě obrany Hradec Králové jsme každoročně měli k dispozici bezplatně

armádní autobus. Zájezdy organizoval bratr jednatel Milan Štěpánek, byl o ně mimořádný zájem i mezi manželkami našich členů.

Brandýs n. L. – zámek a stálá výstava PTP

Kbely – historie letectví, výstava letadel a letecké techniky

Plzeň – exkurze v pivovaru Prazdroj, návštěva meditační zahrady, kterou vybudoval bývalý politický vězeň plk. L. Hruška jako památník obětem zla

Praha – návštěva Senátu, účast na zasedání a oběd na pozvání senátora Dr. Bartáka

Kutná Hora – prohlídka památek historické KH, společný oběd

Zámek Kačina – muzeum zemědělské techniky

Příbram – muzeum a tábor VOJNA

Mladá Boleslav – exkurze v automobilce Škoda - prohlídka závodu a muzea historických Škodovek

Dětěnice – starověká krčma, pivovar a zámek

Harrachov – návštěva druhé nejstarší sklárny v ČR s původní 100 let starou brusírnou skla. Prohlídka muzea a posezení v soukromém pivovaru Novosad

Jilemnice – Krkonošské muzeum a prohlídka tzv. „zvědavé uličky“ – roubené chalupy z r. 1788

Police n. M. – muzeum Merkur – nejstarší systém stavebnice (r. 1920), ocelové město

Broumov – Benediktinský klášter, hřbitovní dřevěný kostel z 15. stol., Broumovské stěny, kaple Hvězda, společné posezení v restauraci „u Berků“ v Bukavicích

Josefov – vojenské muzeum Josefov, pevnost Josefov – podzemní trasa

Několik našich členů navštívilo Evropský parlament ve Štrasburku ve dnech 17.–19. 5. 2010 na pozvání poslance EP ing. Oldřicha Vlasáka.

Oldřich Vlasák: PTP součástí paměti národa!

V roce 1990 jich bylo 300, dnes je v hradecké organizaci PTP 122 členů. Dosud nemají od státu přiznané odškodnění za léta strávená ve vojenských táborech nucených prací, bytostně se většina z nich dotýká i uznání zákona o třetím odboji. Vážím si pozvání mezi vás, bývalé příslušníky PTP. Je dobře, že se pětépáci mohou scházet a sdružovat ve Svazu PTP ČR, a to i na celostátní úrovni. I vy jste součástí paměti národa a nesmírně důležité je vaše poslání: náprava křivd, kterých se na vás dopustil tehdejší totalitní režim. Heslo, kterým se řídíte: „Nesmíme dopustit, aby se zapomnělo!“, by se mělo neustále připomínat. (Z vystoupení europoslance Oldřicha Vlasáka na setkání hradecké organizace PTP 12. října 2010 v kinosále Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové.)

Členská základna OK od r. 1991

1991	263	1998	227 (po odchodu členů KSČ – místopřís. prohlášení)
1992	257	2008	158 + 9 vdov
1993	254	2009	133 + 12 vdov
1994	256	2010	128 + 14 vdov

Prameny:

Knižní publikace – především J. Bílek, soudobý denní tisk, příspěvky členů OK, Zpravodaj PTP

Zajímavé stránky na internetu:

<http://www.politictivezni.cz/pomocne-technicke-prapory.htm> www.gypce.cz/files/hlavni/ptp.pd

http://cs.wikipedia.org/wiki/Pomocn%C3%A9_technick%C3%A9_prapory PTP v karikatuře

Literatura:

BÍLEK, Jiří: Pětépáci aneb Černí baroni úplně jinak. Plzeň: Nava, 1996.

BÍLEK, Jiří: Pomocné technické prapory – o jedné z forem zneužití armády k politické perzekuci. Praha

BÍLEK, Jiří: Vojáci druhé kategorie – 2010

HOLEC, František: Hořké vzpomínání I, II

VANIČEK, Petr: Čepičkovi otroci v paměti národa. Praha: Primus, 2006.

*Almanach PTP připravili a zpracovali
bratři Zdeněk Hampl a Milan Štěpánek v roce 2010
Almanach PTP vznikl za přispění europoslance Oldřicha Vlasáka*

VI. Seznam členů Okresního Klubu Hradec Králové

Jsou zde zahrnuti všichni členové od vzniku klubu

P. č.	Příjmení	Jméno	Nar.	Bydliště
1	Abert	Bedřich	29	HK 3
2	Adam	Bohumil	30	HK 2
3	Balák	Bohumil	29	Smiřice
4	Baroch	Václav	28	HK 8
5	Barták	František	30	Nový Bydžov
6	Bartoň	Jiří	32	HK 3
7	Bartoněk	Otta	29	HK 2
8	Bartoš	Vladimír	28	HK 9
9	Bartoš	Jan	29	Štěnkov
10	Bažant ing.	Jiří	32	HK 2
11	Bednář	Václav	28	Stračov
12	Bechný	Ladislav	30	HK 2
13	Beller	Karel	27	Roudnička
14	Bílek	Bohumil	29	HK 3
15	Bitengel	Karel	32	HK 3
16	Blůml	Antonín	30	HK 2
17	Brádlér	Otto	30	HK 4
18	Břeň	Bohumil	30	HK Plotiště
19	Březina	Eduard	30	HK 2
20	Bublík	Otta	33	HK 8
21	Bukovský ing.	Vítěslav	32	HK 3
22	Burdych	Lubomír	28	HK 2
23	Burianec	František	30	HK 3
24	Císař JUDr.	Olřich	27	HK 7
25	Černý	Vladimír	29	HK 2
26	Černý	Otakar	30	HK 6
27	Česák	Jaroslav	30	HK 2
28	Daněk	Jaromír	29	HK 9
29	David	Jiří	25	HK 9

30	Dörre	Karel	30	Třebechovice
31	Dostálík	Vladimír	31	Chlumec n.C.
32	Drahokoupil	Jiří	29	Lužec n.C
33	Dubický	Václav	33	Smiřice
34	Dvořák	Antonín	28	Stěžery
35	Engelbert	Evžen	28	HK 2
36	Fejfar	Vladimír	30	HK 3
37	Firkušný	Miroslav	30	Lochenice
38	Fišer	Václav	29	HK 7
39	Florián	Ladislav	30	HK 2
40	Grof	Otakar	31	HK 7 Pouchov
41	Haas	Oldřich	28	HK 7 Věkoše
42	Hájek	Karel	32	HK 2
43	Haman	František	32	Písek
44	Hampl	Zdeněk	31	HK 2
45	Hampl ing.	Vítězlav	27	HK 1
46	Haney	Miroslav	29	HK 2
47	Hanuš JUDr.	Jaroslav	30	HK 2
48	Havlík	František	29	Nerošov
49	Hejna	Radomír	25	HK 9
50	Heřmánek	Zdeněk	30	HK Plotiště n. L.
51	Hladík	Ladislav	29	HK 3
52	Hladík	František	32	Smidary
53	Hloušek	Drahomír	26	HK 3
54	Hlubuček	Vilém	30	HK 9
55	Hodek	Vladimír	31	HK 7
56	Hodek MVDr.	Zdeněk	28	HK 3
57	Hofman	Karel	30	HK 2
58	Hofman	Jindřich	30	Suchá u Nechanic
59	Holanec	Vladimír	30	HK 9
60	Holas JUDr.	Václav	29	HK 2
61	Holý	Dominik	30	HK 3
62	Honke	Jaroslav	29	HK 3
63	Horák	Jaroslav	32	HK 3

64	Houf	Vladimír	27	HK 3
65	Hrach	Ladislav	32	Sloupno
66	Hrbek	Jiří	26	HK 2
67	Hrnčíř	Antonín	28	Nový Bydžov
68	Hroch	Václav	34	Stračov
69	Hryzlík	Ladislav	28	Újezd
70	Hypius	Jaroslav	31	Nechanice
71	Chmelař	Josef	29	HK 3
72	Chmelař	Josef	30	Třebechovice
73	Chvojan arch.	Vladimír	29	HK 9
74	Janáček	Gabriel	32	HK 3
75	Janata	Vlastimil	29	HK 12
76	Janda	Zdeněk	31	HK 6
77	Janecký	Jiří	25	HK 2
78	Janošič	Zdeněk	30	HK 3
79	Jaroš	Josef	30	Nedeliště
80	Jaroš ing.	Zdenko	29	HK Plotiště
81	Jebavý	Ludvík	30	HK 6
82	Jeřabek	Josef	29	Vračovice
83	Jetel	Zdeněk	30	HK 2
84	Jezbera	Jiří	17	HK 11
85	Jihlavec	Josef	30	HK 2
86	Jírek	Miroslav	26	Nechanice
87	Jor	Václav	30	Smidary
88	Jošt ing.	Miloslav	28	HK 2
89	Juppa	Vlastimil	30	HK 2
90	Jurátka	Antonín	31	HK 8
91	Kadleček	Jiří	30	HK Plotiště
92	Kalenský	Miloš	31	Hrádek
93	Kancnýř	Josef	32	Mlékosrby
94	Kantor	Josef	30	HK 3
95	Karel	František	29	HK 30
96	Karkoš	Otakar	29	Pol. Chrčice
97	Kašpar	Vlastimil	30	HK 9

98	Kern	Ota	27	HK 3
99	Kníže	František	30	HK 2
100	Kobík RVDr.	Vladimír	30	HK 2
101	Kobližek	František	32	Vysoká n. L.
102	Kofránek	František	28	Lužec n. C.
103	Kolář	Vojtěch	29	HK 8
104	Kolář	Ladislav	31	Myštěves
105	Komárek	František	29	HK 15
106	Konečný	Miloslav	32	Nový Bydžov
107	Kopecký	Věroslav	29	Lišice
108	Kopecký	Václav	29	Výrava
109	Korda	Alexandr	31	HK 11
110	Koreň	Štefan	30	HK 9
111	Kornfeld	Emil	29	HK 2
112	Kosina	Bohumil	30	HK 3
113	Košál	Zdeněk	30	Roudnice
114	Koudelka	Bohuslav	30	Lovčice
115	Koutník	Josef	31	Předměřice
116	Koutník MVDr.	Jiří	31	HK 11
117	Krahulec	František	31	Krásnice
118	Kratochvíl	Václav	30	HK 9
119	Kroul	Ladislav	29	HK 4
120	Kruml	Jiří	29	HK 3
121	Krysl	Josef	30	HK 2
122	Kříčka	Ferd.	29	HK 3
123	Křížala	Bohumil	28	Smiřice
124	Kubišta	Josef	30	Humburky
125	Kučera	Jiří	30	HK 11
126	Kudrnáč	Josef	32	HK 3
127	Kulhánek	Jiří	29	HK 2
128	Kupka	Jindřich	29	Třebechovice
129	Kupka	Václav	32	Jeníkovice
130	Lapáček	Josef	30	HK 2
131	Levinský	Ota	32	HK 2

132	Líbal	František	27	Nechanice
133	Liška	František	30	Smidary
134	Louda	Rudolf	29	Nový Bydžov
135	Louda	Václav	32	Nový Bydžov
136	Ludvík	Josef	28	Vlčkovice
137	Lukeš	Miroslav	29	Lužec n. C.
138	Lukšík	Stanislav	29	HK 3
139	Macoun	Jiří	29	HK 2
140	Mádl	Antonín	29	Nový Bydžov
141	Mácha	Oldřich	30	HK 3
142	Macháček	Miloslav	31	Klamoš
143	Majer	Vítězslav	28	HK 4
144	Majuk	Stanislav	30	HK 2
145	Malý	Miroslav	29	HK 3
146	Malý	Vladimír	32	HK 2
147	Marek	Manfred	32	HK 2
148	Mašek	Bohumír	30	HK 2
149	Matějček	Jiří	29	Račice
150	Matějka	František	29	Urbanice
151	Matěna	František	29	Sendražice
152	Matoušek	Karel	30	HK 3
153	Matoušek	Rudolf	30	Mlékosrby
154	Matyska	Miroslav	27	HK 4
155	Medek	Karel	30	HK 9
156	Mejsnar	Antonín	28	HK 12
157	Melichar	Richard	31	HK 2
158	Městecký	Otto	29	HK 4
159	Mezsaros	Julius	33	HK 2
160	Michálek	Jiří	28	Praskačka
161	Mikolanda	Vladimír	28	HK 2
162	Mlejnek	Jaroslav	29	HK 2
163	Morávek	Jiří	30	HK Svob. Dvory
164	Mrkvička	Jiří	30	HK 2
165	Mrňák	Josef	29	Lučice

166	Müller	Karel	30	Předměřice
167	Najman	František	32	Smiřice
168	Nástraha	Josef	28	Běleč n. O.
169	Němec	Vladimír	30	Čistěves
170	Němeček	Jan	29	HK 2
171	Nepasický ing.	Jan	32	HK 2
172	Nepil	Jaroslav	27	Smiřice
173	Novák	Ladislav	30	HK 3
174	Novák ing.	Josef	27	HK 9
175	Novotný	Josef	29	HK Svob. Dvory
176	Novotný	Zdeněk	32	Chudonice
177	Obešlo	Dobromil	31	Měnik
178	Oplištil	Zbyněk	30	HK 9
179	Ornst	František	29	HK 2
180	Ott	Ladislav	28	HK 2
181	Palička	František	30	Vlčkovice
182	Pánek	Vladislav	30	Nechanice
183	Panenka	Mojmír	29	HK 2
184	Papík	Josef	30	HK9
185	Pařava	Radomil	30	HK 2
186	Páter	Karol	30	HK 8
187	Patrný	Vladimír	30	HK 3
188	Pavel ing.	Vladimír	30	Nové Město
189	Pavlíček	Jaroslav	33	Boharyně
190	Pavlík	Josef	30	Třebechovice p. O.
191	Pazdera	Jan	28	Dobřenice
192	Pecina	Miloš	30	HK 9
193	Pech	Václav	28	Nový Bydžov
194	Pelouch	Rudolf	30	HK 2
195	Pevala	Antonín	27	HK 11
196	Pípek	Ladislav	29	Předměřice n. L.
197	Plecháček	František	30	HK Svob. Dvory
198	Plíva	Jiří	30	HK 11
199	Podrazil	František	32	Nový Bydžov

200	Polák	Stanislav	29	Předměřice. n. L.
201	Poledne	Václav	29	HK 3
202	Posejpal	Jindřich	30	Kosice
203	Pospíšil	Václav	29	Stěžery
204	Pražák	Vlastimil	25	HK 9
205	Pražák	František	32	Střezetice
206	Prokop	Josef	32	Hlušičky
207	Prokop	Bivoj	30	HK 2
208	Pulpán	František	33	Osičky
209	Radoň	Lubomír	31	Stěžery
210	Richter	Emil	30	Chotělice
211	Richtera	Karel	31	Předměřice
212	Rodovský	Bohumil	32	St.Bydžov
213	Ryba	Josef	29	Třesovice
214	Sedláček	Otto	30	HK Plotičtě
215	Sedlák	Antonín	29	HK Plotičtě
216	Skála	František	29	Jarošov
217	Slavík	Dobroslav	25	HK 2
218	Smatek	Milan	29	HK 2
219	Smetana	Josef	30	HK 2
220	Smutný	Josef	31	Červeněves
221	Sokol	Josef	31	HK 2
222	Sommer JUDr.	Milan	24	HK 11
224	Souček	Zdeněk	33	HK 8
225	Souček	Josef	30	HK Plotičtě
226	Soukup	Jan	30	Nový Bydžov
227	Srpek	Josef	31	Libčany
228	Staša	Jan	26	HK 7
229	Stolín	Václav	29	Černilov
230	Stranský	Vratislav	29	Nový Bydžov
231	Stuchlík	Radoslav	28	HK 2
232	Stuchlík	Josef	33	HK Plotičtě
233	Sůra	Josef	29	Osičky
234	Svoboda	Jaroslav	27	HK 2

235	Svoboda	Jindřich	27	HK 9
236	Szturc	Josef	31	HK Svob. Dvory
237	Šenk	František	31	HK 3
238	Šeplavý	Miroslav	32	Lukavec
239	Šilinger ing.	Miroslav	27	HK 2
240	Šlapal	Jaroslav	30	Štěnkov
241	Šmíd MVDr.	Milan	28	HK 2
242	Šolc	Josef	32	HK 2
243	Špaček	František	29	HK M. Lhota
244	Špáta	Richard	33	Nový Bydžov
245	Špáta	Roman	29	Nový Bydžov
246	Šrajcr	František	31	Lhota p. L.
247	Šrámek	Lubomír	31	Vrchovnice
248	Štaudt	Arnošt	30	HK 3
249	Štěp	Stanislav	27	HK 2
250	Štěpánek	Ladislav	28	Lužec n. C.
251	Štěpánek	Milan	29	HK 2
252	Šusta	Josef	32	Chlumeč n. C.
253	Švagerka	Milan	30	HK 2
254	Těhlík	František	29	HK 3
255	Tichý MVDr.	Jan	29	HK 2
256	Tillman	Vladimír	29	HK 9
257	Trnka	Emil	29	HK 2
258	Tulka	Eduard	30	HK 3
259	Typlt	Jiří	29	HK 6
260	Uhlíř	Viktor	30	HK 3
261	Uhlíř	Jan	28	Třebechovice
262	Ulrich	Vratislav	30	Kosičky
263	Umlauf	Alexandr	30	HK 2
264	Vaniček	Josef	23	Mlékosrby
265	Varga ing.	Josef	30	HK 2
266	Vávra	František	28	Pšánky p.Stračov
267	Vavro	Jan	29	HK 2
268	Vavřínek	Jaroslav	28	Lovčice

269	Veselý	Alois	29	HK 4
270	Veverka	Jaroslav	28	HK 7
271	Vinduška	František	30	HK 6
272	Vinter	Miroslav	29	HK 2
273	Vítek	František	29	HK 2
274	Vlach	Bohumil	30	Smidar. Lhota
275	Vlach	Augustin	33	HK 12
276	Vlasák ing.	Petr	33	HK 2
277	Vodička	Ervín	28	HK 2
278	Vodička	Jaroslav	30	HK 3
279	Vojtěch	Josef	28	HK 2
280	Vokál	Zdeněk	32	Humburky
281	Vokoun	Jiří	29	HK 3
282	Volf	Vladimír	30	HK Plotišťe
283	Voltr	Josef	30	Lhota p. L.
284	Vondra	Václav	30	Probluz
285	Vopařil	Karel	28	Libčany
286	Vosáhlo	Zdeněk	29	HK 2
287	Vostrčil	Oldřich	30	HK Plotišťe
288	Vrabec	Josef	29	Jeníkovice
289	Vrátný	Karel	30	HK 2
290	Záhora	František	28	Kratonohy
291	Zdeněk	Václav	29	HK 3
292	Zdeňovec	Jaroslav	30	HK 2
293	Zelený	Jaroslav	29	HK 3
294	Zikl	Jiří	28	Těchlovice
295	Zikmund	Josef	30	HK 2
296	Zítko	Karel	28	HK 3
297	Zralý	Vladislav	26	HK 3
298	Zvolský	Václav	29	HK Svob. Dvory
299	Žid	Bohuslav	30	HK 1

Seznam členek – vdov po členech OK PTP

1	Březinová	Marie	HK 2
2	Bublíková	Jiřina	HK 6
3	Mašková	Stanislava	HK 2
4	Plívová	Věra	HK 11
5	Daňková	Anna	HK 9
6	Hanišová	Helena	HK 6
7	Hryzlíková	Jaromíra	Smiřice
8	Kupková	Miroslava	Třebechovice p. O.
9	Sedláčková	Květa	HK 1
10	Slavíková	Jindra	HK 2
11	Hálová	Věra	Lužec n. C.
12	Stolínová	Milada	Černilov
13	Štaudtová	Růžena	HK 3
14	Veselá	Věra	HK 4
15	Ulrichová	Marie	Kosičky
16	Kobíková	Marie	HK 2
17	Smatková	Hana	HK 3
18	Podrazilová	Alena	Nový Bydžov

1.10.1950-30.4.1954
OBDOBÍ NAŠEHO VOJENSKÉHO ZNEUŽITÍ STÁTNÍ MOCI

Dnes, jsou příslušníci jednotek PTP jako svaz, součástí třetího odboje vedle členů KPV a ČSBS i příslušníků československé armády.

Pleteme si dojmy s pojmy?

8. 5. jsme si všichni připomněli Den vítězství. No všichni - hodně nadnesené, že? Důležitě je, že datum 8. 5. je dnem vítězství nad fašismem. Považují za ubohost v tomto památný den uctívat oběti komunistického režimu, jak to udělali členové PTP. Komunisté byli v čele bojů za 2. světové války, řídili a vedli odboj. Obětí bylo mnoho, ale mezi komunisty nejvíce. Totéž nelze popřít. Každá změna režimu má své oběti, to je další důležitý bod a fakt. Neberu členům PTP právo na to vzpomínat, na své oběti, avšak ne v den vítězství. To je nestoudnost a měli by jste se stydět, páni pětápci! Nutno podotknout, že vaše inteligence je v tomto směru na bodu mrazu. Možná bychom měli vzpomínat i na oběti naší tankované demokracie!!! Lidé zaleťovaní v sudech na dně Orlícké přehrady.

Vydal: Oldřich Rambousek | Vydáno dne 12. 05. 2009 | 92 přečtení | Počet komentářů: 0 | Přidat komentář |

Nevěští | klarel kuba IP [85.160.116.7], 25.09.2010 11:16 |

nahlásit příspěvek
a doslova sranda je, že se PTPáci litují a považují za oběti Měti parádní vojny, beze zbraní, slušně vydělali a z normálních vojáků si dělali legrácky. Navíc, nebyli jen političti, prostě záží Šel k PTP.

Reagovat

Re: Nevěští (???) IP [94.229.92.7], 25.09.2010 11:21 |

nahlásit příspěvek
Hlavně že po propuštění sli dělat to same za stejne peníze a co ti ostatni delnici co detaili na sachtach za ty same koruny to jsou taky oběti tj jak to slyší tak ty ty PTP močky nejrači zrezali bykruelma nekteri dodne vsi kdo u toho PTPtaky vil par politikych co meli leve ručičky a pak banda vryhu grazu a nasliniku ale ti znasilnovači to meli tezke tzv pračkaři ty tam zavazali peklo od ostatních ne jednoho tam v dole zamurovali ..Nekteri proste sli pracovat dobrovolně a nekteri co se jim nechelo a byli darebaci dostali prací v dole povine ale za stejny plat akorad ze po sichte ensli domu ale na rotu. Proč p propuštění se vraceli zpět do techto podniků ?Kožt tak trpeli?

JAK MÁ VYPADAT OBLASTNÍ USPOŘADÁNÍ

SVAZ PTP – VÝCHODNÍ ČECHY
oblastní výbor se sídlem v Pardubicích – POŠT BOX A-27, 530 01 PARDUBICE
kontaktní adresa předsedy

HAVLČEKŮV BRDRO	Josef DVOŘÁK, Střemcová 790, 583 01 Chabůvka, tel. 0453/3062
HRADEC KRÁLOVÉ	Ing. Mgr. ŠILINGER, Mánesova 712, 560 01 Hr. Král., tel. 04922142
CHERUDIM	ing. JIŘÍ DANĚK, dr. Peška 653, 537 01 Chadim, tel. 0455/41258
JIČÍN	Antonín NEUMANN, E. Krásnoh. 881, 509 01 Nová Paka
NÁCHOD	Zdeněk LHOTSKÝ, Palackého 159, 551 01 Jaroměř
PARDUBICE	Pavel KRÁTKÝ, Datická 1054, 530 03 Pardubice, tel. 0402/2041
RYCHNOV n/Kažnáhou	Oldřich VASATKO, Lipovská 18, 516 01 Rychnov n/Ka., tel. 0445/22012
SEMILY	Vladimír PEJČIČKA, Benešov u Semí 512 06, tel. 0431/5086
SVITAVY	František KUGLER, Dimitrova 29, 568 02 Svitavy
TRUTNOV	Ing. Václav NĚMEC, U kapličky 148/3, 541 00 Trutnov
ÚSTÍ n/Orlicí	ing. Miroslav KLIMPL, Hýblava 50, 560 02 Česká Třebová

První kluby PTP ustaveny

V rámci oblasti východní Čechy byly již ustaveny první kluby Svazu PTP. 29. září 1990 byl ustaven první KLUB PTP v Jičíně, kde je předsedou bratr Antonín Neumann bytem 509 01 Nová Paka, ul. Elišky Krásnohorské č. 881. Další dva kluby vznikly dne 10. listopadu t. r. Hradec Králové – předseda bratr Ladislav Hřek, 503 41 Hr. Král., Pouchovská 285 a ve Svitavách – předseda František Kugler, 568 02 Svitavy, Dimitrova ul. č. 21. Kluby PTP rozvíjejí svoji činnost podle vlastních stanov a prvním úkolem je v rámci okresního klubu vyvíjet fit kompletní člensku evidenci bývalých příslušníků PTP z padesátých let na základě uvedených kontaktních adres okresních předsedů.

Kontaktní adresy v oblastech

Střední Čechy:	Ing. Pavel Marek, Valboř, Pražská 57	PSČ 273 34
	Václav Pavloušek, Mladá Boleslav, Na Dubcích 858	PSČ 283 01
	Ladislav Dráb, Benešov, Pohodná 12	PSČ 256 01
	Karel Vrakocil, Bevoňna II., Josefa Horyla 1233	PSČ 286 01
	Ing. Jan Píšaček, Kolín II., Křimav. Soboty 83	PSČ 280 02
Východní Čechy:	Aronní Staněk, Hradec Králové, Gagarinova 401	PSČ 560 03
	Jiří Filipek, Fiedrichova, Batherská 306	PSČ 533 03
	Oldřich Koucký, Jihlava, kpt. Jarolke 30	PSČ 586 00
Severní Čechy:	Vladimír Nechvatil, Liberec IV., Zahradní 442	PSČ 460 11
Západní Čechy:	Zdeněk Zorn, Písek, V Jonšově k/A	PSČ 327 17
Jihní Čechy:	Karel Šatník, Čer. Rudějovické, Lidická 44	PSČ 370 00
Brno:	Vlastimil Svoboda, Brno, Poltovská 6/5	PSČ 602 00
Ostrava:	Jiří Miler, Ostrava-Havířov, Slovanská 9	PSČ 736 01
	Ing. Miroslav Staněk, Ostrava I., Mánesova 25	PSČ 702 00
Olomouc:	Zdeněk Meentzer, Olomouc, Na struze 22	PSČ 772 90
Bratislava:	Ladislav Šefr, Bratislava, Mánesovo nám. 7	PSČ 851 01
Koalice:	JUDr. Jaraň Fručinský, Koalice, Slavkovská 14	PSČ 040 01

V HRADCI S PŘEHLEDEM

V úzké spolupráci s Vyším vojenským velitelstvím v Hradci Králové se podalo v první etapě zjistit počítacím stav rozpracování mimosoudní rehabilitace v rámci Svazu PTP – východní Čechy. Do měsíce listopadu 1992 je celkové vyřízení 1550 členů (z toho je 81 vdov po bývalých příslušnících PTP). Kladné vyřízení a potvrzení o výkonu služby v PTP získalo 1297 pětápců, kteří již získali nebo získají v dohledné době příplatek k důchodu za předpokladu, že se přihlásili u Okresní správy sociálního zabezpečení. Podle zák. č. 87/91 Sb., resp. dle novely zák. 267/92 Sb. nesplní podmínky pro mimosoudní rehabilitaci 253 žadatelé. Z archivu vojenské evidence osob chybí výpisy pro více než 600 žadatelů, přihlášených v roce 1991-2. Nárůst nově členů je jen za druhé pololetí t.r. dosahuje téměř 500 osob a další se průběžně dožadují o zaslání registrací karty PTP. V rámci II. okresu v regionu východních Čech fungují kluby Svazu PTP, jejichž členská základna dosahuje celkově asi 2500 členů v nejbližší době. Jiří FILPEK VDV Hradec Králové

9. V sobotu v pardubickém klubu mládeže

Setkání po 40 letech

V pardubickém klubu mládeže za plaveckým areálem Na Orlíčkách se v sobotu v 9.30 hodin uskutečnil první sjezd bývalých příslušníků pomocných technických praporů – černých baronů, z celého východočeského kraje. Podle dosud zjištěných údajů, šije v ČR 92 tisíc příslušníků PTP, které bylo založeno v roce 1950. Místní sbrání jim byly přiděleny krampáče, šňepky, lopaty. Pracovali v dolech i na tzv. stavbách sociálismu. Za svoji politické, náboženské převrácení, třídní pávdou, si museli odsloužit více let, než stanovil zákon. Do Pardubic je pozván generální sekretář Ing. Josef Horák a člen vedení Svazu PTP Emil Pražan. Protože na svoji činnosti nedostává žádné dotace, všechny výdaje a uspořádáním krajského sjezdu si účastníci budou hradit z vlastní kapsy. Počet členů PTP v kraji se odhaduje na tři tisíce. Vedle krajského svazu v čele s Jirím Filipkem, se rozvíjí pestrá činnost i v okresech. (mm)

11. POZVÁNKA

Ve dnech 3.-13. března 1999 se uskuteční „Výstava dokumentů o vzniku a účelu zřízení PTP-VINP“

v Galerii CELEBRIS a.s. Sílence Šroupova ulice Hradec Králové

Srděně zveme všechny občany a mládež škol. Těšíme se na Vaši účast.

otevřeno: pondělí - pátek 10 - 18 hodin úterý - 9 - 12 hodin

Svobodné Slovo, dne 31. října 1991.

Ze 70 tisíc pětápců žádá o rehabilitaci 16 tisíc

ČTENÁŘ HUMANITNÍ KNIŽKY... PTP se díky na třetinu a ještě za třetinu se považují ty, které se vich... Hradec Králové. Předseda Ing. Šilinger Miroslav Místopředseda Kadlecěk Jiří Tajemník, hospodář Michálek Jiří Členové výboru Adam Bohumil Vinter Miroslav Veselý Alois Matěna František

10. POZVÁNKA

NA USTAVUJÍCÍ SCHŮZI KLUBU SVAZU PTP OKRES HRADEC KRÁLOVÉ V SOBOTU 10. LISTOPADU 1990

HRADEC KRÁLOVÉ RESTAURACE PRAHA SUKOVY SÁDKY VE 13. HODIN

HRADEC KRÁLOVÉ

Jarní člensku schůzi měl OK v Hradci Králové 16. dubna. Byly projednány aktuální informace a záležitosti, týkající se klubu a byl také zvolen nový výbor na dvouleté období, a to za účasti 140 členů (t.j. 70% všech členů). Hosty byli předseda ÚR br. Lopařák, předseda Českého výboru svazu a člen OK br. Ing. Šilinger, předseda Moravskoslezského svazu Ing. Dufek, primátor města Ing. Dvořák a zástupci KPV bratři Pánek a Kašpar. Všichni hosté přinesli pozdravné projevy, které byly přítomnými vřele přijaty.

12. POZVÁNKA

POZVÁNKA

Ve dnech 3.-13. března 1999 se uskuteční „Výstava dokumentů o vzniku a účelu zřízení PTP-VINP“

v Galerii CELEBRIS a.s. Sílence Šroupova ulice Hradec Králové

Srděně zveme všechny občany a mládež škol. Těšíme se na Vaši účast.

otevřeno: pondělí - pátek 10 - 18 hodin úterý - 9 - 12 hodin

Výstava v Hradci Králové

13.

Ve dnech 3. až 13. března 1999 je v galerii CELEBRIS a. s. Sílnice, Škroupova ul. v Hradci Králové, otevřena výstava o PTP-VTNP - tentokrát v nové podobě, vzniklé po zkušenostech z několika „putovních“ výstav na stejné téma. Chce kromě jiného veřejnosti ukázat rozdíl mezi pojetím humoristy M. Švandrlíka (který sice hezky popsal možná svou vojnu, ale nikdy pětépákem nebyl) a mnohem smutnější skutečností, která leckdy přerůstala do tragédií. Připomíná období padesátých let, ve kterých se komunisté dopouštěli největších zločinů a nespravedlností.

Výstava má zejména sloužit k tomu, aby se o osudech vojáků - pětépáků dozvěděla více mládež a aby nebylo zapomenuto bezpráví, kterému byli vystaveni díky tehdejší

generaci soudruhů a soudružek tzv. politicky nespolehliví občané nejen odvodních ročníků, ale i mnozí mnohem starší.

Výstava se uskutečňuje díky velmi štedré podpoře a zřejmě vytváří základ budoucí stálé expozice v některém vhodném muzeu. Organizátoři si slibují široký dosah; tomu nasvědčuje i skutečnost, že se jim podařilo mnoho z úvodních záměrů - např. dosáhnout oficiálního pozvání škol z Hradce a okolí.

Na výstavě se dozvíte možná i pětépák některé informace, které mu prozatím unikaly. Srdečně zveme všechny členy - využijte volných jízdenek! Hradečtí se na vás těší!

Ing. M. ŠILINGER
předseda výboru Českého svazu PTP-VTNP,
Hradec Králové

14.

Bývalý příslušník PTP Bohumil Adam z Hradce Králové vzpomíná na rok 1951:

„Již tradičně se ozvalo z tiskopisů na nádraží hlášení: „Brigádníkům do Mostu jsou přistaveny zvláštní vagony“. Tak začala pout našeho vojaření od 15. dubna 1951 do 26. listopadu 1953. Po velmi náročném výcviku, což znamenalo vjezd v bok, vpravo v bok a čelem vzad, byla po měsíci v kasárnách v Mostě naše rota převezena do Postoloprtna na budování letiště Zatec, vzdáleného asi sedm kilometrů. Zbraně jsme odložili na stavěč - lopatu a krumpáč, ti lepší dostali sakovky na výkop kanalizací. Doprava z Postoloprtna na letiště byla zajištěna luxusními auty po betonu, ohládkách. Některá měla i dřevěné podlahy, takže se nemuselo sedět na plechových podlahách, a tudíž se nepotřebovala žádná prkénka pod zadek. Pro lepší vzduch nebyla auta krytá, v létě i v zimě. Dělal se dvanáct hodin včetně poloční přestávky. Vzpomínám si, že nečlověci si v televizi stáčkali vězňů na špatné ubytování ve věznicích. My jsme tenkrát spali po pětáctdesáti vojácích v jedné místnosti. K tomu je nutno připočítat u každého vojáka dvě holínky, dva páry obručí a ponožek, uprostřed kamna a jak se během pár měsíců ukázalo i stovky štiplů. A to jsme nebyli vězňové.“

16.

17.

15.

18.

19.

PĚTÉPÁK DNEŠ. Předseda výboru Českého svazu PTP-VTNP Ing. Miroslav Šilinger (vpravo) předává pamětní medaili mladému vojáku Bohumilu Adamovi (vlevo). Zastupuje ho jeho bratr Bohumil Adam. Šilinger je vedle svého syna Jiřího Šilinger. © Vladimír Šilinger

Výstava v Hradci jinak

22.

Pro výstavu o PTP, připravovanou v Hradci Králové, bylo rozhodnuto o obšírné inovaci exponátů, provedení a celkové úpravě, aby lépe odpovídala informativnějšímu pojetí, vyjádřeném titulem „PTP dříve a nyní“. Hradečtí chtějí, aby se „jejich“ výstava stala novým vzorem pro ostatní pořadatele a raději proto odložili o pár týdnů dříve ohlášené zahájení. Shánějí také další exponáty zejména se vztahem k pětépákům z východních Čech, aby hradecká expozice měla i bližší vztah k regionu. Datum zahájení zatím pevně stanoveno nebylo.

**V UPOMÍNKU NA LÉTA 1951 - 1953,
KDY SÍDLIŠTĚ ORLICKÁ KOTLINA
A DALŠÍ STAVBY V HRADCI KRÁLOVÉ
SPOLUVYTVÁŘELI POLITICKY
NESPOLEHLIVÍ VOJÁCI - PĚTÉPÁCI
61. PRAPORU PTP-VTNP**

24.

**NEZNÍČILI NÁS
JEŠTĚ VYDRŽÍME!**

**DO DALŠÍCH LET
UŽ JENOM
VŠE DOBRÉ**

30.

21.

**ČERNÝM
BARONEM**

**OD SÍLÍ 1950 VYKÁZALI SPECIÁLNÍ OCHRANU PRO „NESPOLEHLIVÉ ŽIVY“ V ARMÁDĚ —
FUNKČNÍ TECHNIČKÉ PRÁCEBY BYLI TO „JAKŠÍ“ PRÁCEBY NEZAMOVANÉ NA SVOBODNÉ
a „JAKŠÍ“ DO SÍLÍ. JAKOŽ V ČERNÉ PRACOVNÍ LÉTA „JAKŠÍ BOJÍ“.
Mimořádně se jim podařilo „světlo“ své „politicky zdevastované“ osobnosti
a osobnosti „světla“ své osobnosti na jejich osobnosti „světla“ 15. 1. 1951, když
vojáci nikdy nebyli. Ministerstvo národní obrany dosáhlo jenom v roce 1952
z práce pětépáckých osobností 40 milionů Kčs. Pracovali se až šestkrát
tlačit domů.
Příměstní je výrok kpt. Poláčká: „V přípodě výrok bychom vojáky jako jste
vy postavili ke stě a odstříkali.“
Z knihy V. Hájka a K. Kaplána
„Život a organizace náš“**

23.

32.

Pětépácká minulost a přítomnost

V listopadových dnech, kdy si naše národy připomínají události před 15 lety, se v Hradci Králové sešli i národní příslušníci Pomocných technických praporů (PTP) - vojenských táborů nucených prací, aby si znovu přiblížili období svého vojenského zneuznění státní mocí.

Stručná zkratka příslušníků PTP při výrobě nádob. Orlíká křovina. V době letů byla socialistická metoda práce - vyvádění do tzv. limbových rámců. Foto ARCHIV

VOPJ, pak garáž a bytová v ul. M. D. Rostopki, po jejích práce se ale soustředilo na výrobu nádob. Orlíká křovina. Tedy si nás po- chvalivě "vzpomínali" po letech emigrací. Zároveň pro povinnost a morální vnitřní vlastnosti: více - to byl každý z nás pra- věho pětépácká. Následující den, 11. listopadu letošního roku, pak zasedl v kinosále královéhradecké školy vojenských zdravotníků na 150 bývalých přísluš- ních z regionu. Ti tedy ho- vořili o svém mizení i o historiku Muzea východních Čech Jaroslava Popelňákovy. Kdo tedy byli skuteční pětépácká? Byli to vojáci v zarmácením politické nespokojenosti, a klasifi- kaci "E" (neokázalí), které je pak zlobilo ve vojenské službě bez zájmu, a to- patou ve státničnosti i v otázkách, u mnohých po dobu 40 měsíců. Na se- plovat z Mrazce. Ubytování bylo v ohe- věných barákových v prostoru, kde dnes stojí obchodní centrum Carrefour, dříve továrna "Novosty" na Brněnské. Orlíká jednotka podčestovala o pozici na ko- bě nakládání na námořní dopravě. Přítelství se v Hradci Králové postuje i na vysílání křoviny (dnes MEDTEC

Přítelství z regionu při sestání státní.

37.

Okresní národní výbor-finanční referent Levý Eydov, oddělení správy národního majetku.

Zn. 193, 5-1V/18-53. N. Bydžov, 1. IV. 1953.

Místní národní výbor

Komisky .

Vše: Likvidace svršků Josefa Papáka, rolníka, Komisky 48.

Řeknu Vám, abyste ve Vaší obci vyhlásili způsobem v místě obvyklým, do v sobotu 18. dubna t. r. v 8 hod. ráno bude proveden veřejný prodej různých bytových a osobních svršků jako šatek a jiných v domě čp. 48 na ohradní soukromí, kterých bude stanovena naším orgánem na místě protedce. O prodej vyrozumíte členstvo místního JZ D .

Za finančního referenta :

Handwritten signature

40.

Príslušníci PTP jsou nedílnou součástí paměti národa

36.

Hradecké Králové. V roce 1953 jejich bylo 800, dnes je v hra- decké organizaci PTP 122 čle- nů. Většina z nich se sešla v úterý 12. října v kinosále Fa- kulty vojenského zdravotní- ctví v Hradci Králové, aby se společně řešili problematické, která je námi. Dnes nemají od státu pří- známé odškodnění na kita vst- řevě ve vojenských táborech nucených prací. Bylo to se- věstí z nich dotkla i úmrtí zákona a třetina obětí. Před- šla okresní organizace Jan Bě- ných, je námi jím sestáním i- výhodou, kterou mohou pří- slušníci PTP využít od letoš- ního jara, a tu je bezpečně i- žitost v autobusové společno- sti firmy OHEDO. Milan Šte- pánek se spoléhá na spolupráci při- tvoreb almanachu, který by měl být podobně průběhu rukou. Právem říká je prou- tím "Hradci otroci". V letech 1951 až 1953 byla součástí Hradci Králové umístěna detakovaná jednotka "E", praporek PTP Bumburky, aby se podílela na- vypravě jednoho ze státních státních. V zprávkách na tyto události by mohly být zmanžerová- ny zmanžerováni PTP. Tvrdit a publikovat není levo- náležitosti a rozporovat orgáni- se o máj. Věchni proto a po-

Obědík .

38.

Místní organizace KÚO, org. č. 2 ve Staré Vsi svolává tímto schůzi na den 10. 12. 1998 přemě v 7 hodin večer ve Staré Věbove. Program : 1./ Hlasit se kdo by chtěl přiblížit jako soudovce, profese a pod. 2./ Členové kteří by se hlasití jako členové a povědali. 3./ Členové, kteří by se hlasití jako členové. Mohou to být jen členové neb maceřáci, a mohou být jen obecno- meklo. Jednatel : Karel Keitel v. r. Místní organizace : Stará Ves II. Místní pododatel : Raimund Koutný v. r.

JEDNOTNÝ NÁRODNÍ VÝBOR V HRADCI KRÁLOVÉ

Telefon : 81000 Adresa : Marie B r a j e r o v á , nar. 29.7.1903, L h o t a pod Líbavou čp. 31.

V ý m ě r .

Konavý setkání bylo shlíšeno, že Vaše přítomnost v obci Lhotka pod Líbavou poručuje veřejný líst a poděek. Jednotný národní výbor v "Hradci Králové" vydává proto na zá- kládě čl. 3 odst. 1 zákona č. 125/27 Sb. s tím, abyste se dobro- vělně naděle v obvodu okresu Hradec Králové a příslušné Vd, abyste území tohoto okresu neprodělně opustila. K Vašemu náhradnému ubyto- vání společně s Vaším manželkou a synem "razitkem" určuje se být na státním statku Roudnice n. l., provozovna Kotelna, okres Roud- nice n. l. Všecko okamžitý výkon je odvoláním nahlašuje s tím, že veřejný a odlišný důlník připadáme Vašemu odvolání se odním podle vld. nahášen č. 6/298 Sb., stanoví se den Vašeho přestěžení na 9. dubna 1993. Sestátní výbory doručují se s tímto Vašemu manželovi a synovi

D ů v o d y :

Pravoplatným rozsáhlým soudem v Hradci Králové ze dne 23. 11. 1993 č. 2 a z 29/92 byl Váše manžel František Špaček odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců, k peněžitému trestu v částce 5.000,- Kč a k propádnutí veškerého jmění ve prospěch státu. Ve výmě budovatelství nedovoluje, aby náš pracující lid byl nuceným budovatelstvím našli osobami, kteří svou trestní činností pro- jevují nepřívětivost, a tímto dává i k řízení demokracie a práva. Vše proto přítomnost šora domovného a jeho rodiny v sílu veřejného v ní. Osvědoměným bydlitě ve Lhotě pod Líbavou a v obvodu okre- su Hradec Králové neškodí a její se nutnost okamžitě řešit jak- výše uvedeno. Proti tomuto výbory můžete poděi odvolání ke krajskému národnímu výboru podána u jednotného národního výboru v Hradci Králové do 15 dnů po jeho doručení. Případně odvolání odním se však odlišný důlník jak šora uvedeno.

Podána JNV: *Handwritten signature*

39.

Handwritten note: prof. Papák Komisky 41. Očekod. s. vojny byl podmínka podopatření zaměstnání v dělné nebo ve státničnosti. Až jsem měl vyřádit nepodopatření šku v prozatím, a s práva, díky moudrosti bez maturity. Po půl roce vojny navrá jsem pokračoval do státničnosti, kde jsem získal jako pomocný dělník, tehdejší se odlišným postupu se školou a státním výšku. Mělo být příloha - jedna perlička a té doby. Ve výstřed elektrifikací jsem se přihlížel do perličky - elektro, bylo mi však zastátno, že tehdejší lidé nemají byli vzdělání usmělné. Dvakrát jsem dal povědět, ale byla mi zastátna.

Handwritten note: Většina bratrů, co si pamatují z té doby, je ve Svazu PTP v Hradci Králové.

Handwritten note: Průběhový z dnešního (předního) ze dubna 1993.

41.

Východočeši v Evropském parlamentu ve Štrasburku

43.

Na pozvání poslance EP Oldřicha Vlasky se ostní zastupci PTP z OK Hradec Králové, Pardubice, Chrudim, Náchod a Třebíč dne 19.-21. května společně s členy hradeckého Hradce klubu, významnými osobnostmi i podnikateli z Otavy Králové a kolektivem televize RTA začastímo pracovní návštěvy Evropského parlamentu ve Štrasburku. Po příjezdu do Štrasburku jsme se vydali na pěší prohlídku parku ve čtvrti evropských institucí. Turistickou atrakcí parku jsou stáleté platany s desítkami čapích hnízd (čáp je symbolem Štrasburku), odud jsme přešli do čtvrti "Mala France", kde stojí hrázdebné domy nalepené na své počti obou kanálů. Prohlédli jsme si budovu Rady Evropy, vyslechli přednášku o jejím vzniku a poslání. Rada Evropy byla založena v roce 1949 jako mezinárodní organizace sdružující 47 zemí, které respektují právní stát, lidská práva a svobodu. V čelu města je mnoho kavárna a restaurací. Do alsa- ček restaurace Le Gruber jsme byli pozváni poslancem EU Ing. O. Vlaskem na večerí a ve velmi přátel- ské atmosféře nám zod- pověděl řadu otázek našim kritických dotazů na „mlocha“ jakým je finančně nákladný euro- parlament. Na nocleh jsme odjeli do 20 km vzdáleného hotelu v městečku Lipsheim. Druhý den jsme nav- štili evropský parlament, který byl založen v roce 1979, kdy měl

45.

OBLASTNÍ RADA A OKRESNÍ KLUB PTP-VTNP HRADEC KRÁLOVÉ

uděluje

pamětní medaili

ph příležitosti 50. výročí zrušení naší vojenské perzekuce z hodnosti "E" - NEŽADOUČI v Hradci Králové.....

SVAZ PTP-VTNP ČESKÁ REPUBLIKA předseda Oblastní rady předseda Okresního klubu

39.

OVĚŘENÝ AKTIV V TRÁVA

Výpis o službě ve vojenských táborech nucených prací.

KONTROLNÍ výřep

1. Jméno, příjmení, titul	ORLÍKÁ Právník
2. Datum narození	14.9.1929
3. Místo narození	Dělné n. l. / C.
4. Donoší hodnost	voják
5. Průběh vojenského služebního a mimořádného ověření	1.10.51 - 31.10.51 Přesnost v SIS - z. v. jedn. 1. - 27. PTP 1.10.51 - 30.9.53 Přesnost v SIS PTP - manažer přemovění na státních 1. a 2. úroty 1.10.53 - 14.1.54 Přesnost v SIS, a přidělení k VVO - 15. PTP, 3. úroty - manažer přemovění na státních 1.11.53 zmanžerová divar na 51. TP - 06. 20. 11. 53 u 4. a 2. úroty - přemovění na státních 15. 1. 54 - 19. 2. 54 Přesnost v SIS PTP - přemovění na spr. Liptovský Hrádek 30. 2. 54 Přesnost v SIS PTP Dotazní kategorie politiky nepopulárních branov SIS Přesnost v SIS Hradec Králové 7. 10. 1950 Jednotný národní výbor v Hradci Králové, obec vyřídil a pod Klasifikace - mobilní oborový útvar 3. a 4. úroty Jednotný národní výbor v Hradci Králové, obec vyřídil a pod Klasifikace - mobilní oborový útvar 3. a 4. úroty Jednotný národní výbor v Hradci Králové, obec vyřídil a pod Klasifikace - mobilní oborový útvar 3. a 4. úroty Jednotný národní výbor v Hradci Králové, obec vyřídil a pod Klasifikace - mobilní oborový útvar 3. a 4. úroty
6. Datum a výsledek superzabítračného řízení	Krásná společná s dotazníkem (dotazníkem ve společném ověření) v Hradci Králové Okresní vojenský úřad v Hradci Králové zápis č. 210/1998 č. 104 CR
7. Datum a místo čertí	Za správnost : Dne 8. 12. 93 Právník
8. Vypracoval (referent a datum)	M. Stěpanek 20. 11. 1998
9. Skontroloval	<i>Handwritten signature</i>

42.

518 poslanců. Nyní v něm zasedá 785 poslanců z 27 států a zastupuje 480 mil. občanů. ČR v něm má 22 poslanců.

44.

Příchel k 174 poslechovému prosláhlému paláci je fascinující! Pořídili jsme první fotografii a symbolu zemkole a pro krijení bezpečnostními kontrolními rámy jsme se ocitli v pftkřácném atriu se špičkatými kvetoucími lílami, pořídili společně foto před 27 vlajkami států EU a v jedné ze zasedacích místnosti se začastímo břífník a s poslancem EP Ing. Oldřichem Vlaskem a dalšími zastupci ČR v EP. Po prohlídce budovy jsme zasedli do křesel na zvýše- ném ochozu, odkud je vidět přes 800 míst po poslance a 70 míst pro předsedající v čele síle. Právě probíhala roz- jeze sledovat po nastavení sluchátek v češtině. Následovala prohlídka prostor Evropského parlamentu určených pro návštěvy a po obědi i parlamentní jásné se přesunuli autobusem do historického centra Štrasburku, kde jsme využili čas zbývající do odjezdu autobusu podle osobních zájmů. Při návratu jsme v autobusu rozebrali účelnost této instituce, její náklady na provoz a otázku nutnosti zasedat ještě v Bruselu. Názory byly různé, ale závěr jednoznačný. Evropa 21. století musí někdo řídit, dbát o její bezpečnost a o soužití národů. Věchni jsme se shodli na tom, že naše návštěva v EP byla pro nás užasným a nevedlým zážitkem, osobně jsme Ing. Vlaskovi a kolektivu jeho asistentů poděkovali. Ing. Vlasků přiblížil částečně na některém ze zasedání oblastního výboru východočeského kraje nebo na členském setkáni v Hradci Králové.

Milan Stěpanek
OK Hradec Králové

V letech 1914-1992 byl na území Radvaníc činný ústředí JAV LUDVIK - Jánka Rutína.

Vánočně všem, kteří na něm pracovali, Mezi nimi byli také v letech 1951-1954 příslušníci 3. a 4. roty IV. pipáoiu PTP - Vojenských táborů nucených prací z tábora HRADSKO na vl. Ludvíkova.

53

Popisky k obrázkům

1. Vlajka PTP
2. Jak ještě někdo teď o nás smýšlí (a)
3. Jak ještě někdo teď o nás smýšlí (b)
4. První kluby PTP ustaveny
5. Vznik okresního klubu v HK
6. Kontakty PTP v oblastech
7. V HK s nadsledem
8. Realita PTP 1991
9. Setkání po 40 letech
10. Pozvánka na ustavení Okresního klubu v HK
11. Výstava PTP v HK 1999
12. Schůze OK HK
13. Výstava PTP v HK 1
14. Výstava PTP v HK 2
15. Náměstí v Kolíně – na levém okraji vedle radnice – Hotel „Trám“, kde byli vojáci PTP ubytováni – 1954
16. Vzpomínky na PTP – br. Adam 2001
17. M. Smatek v uniformě
18. Ludvíkovci po směně (M. Smatek, J. Hanuš) – 1953
19. Dva hradečtí předsedové a St. Štěp 2001
20. Vyznamenání br. St. Štěpa předsedou Svazu PTP br. Lopatukem
21. Setkání Ludvíkovců po 45 letech r. 1999
22. Výstava v HK jinak
23. Leták OK HK
24. Pamětní deska na budově školky v HK – Orlická kotlina
25. Voj. trubač troubí „Večerku“ 3. 6. 2009 – pietní vzpomínka „61tníků“
26. Památník Obětem komunismu – před nádražím v Hradci Králové
27. Pětépáci ve Štrasburku – sídle Rady Evropy a EP 5/2010
28. Hradečáci ve Štrasburku v EP s europoslancem O. Vlasákem 5/2010
29. Členská schůze OK 12.10.2010
30. Pětépáky nezničíte
31. Plzeň – meditační zahrada plk. Hrušky
32. Pětépáci měli v dolech ještě koně
33. Arcibiskup br. Otčenášek
34. Čl. schůze 26.10.2005 navštívil mons. Otčenášek a mons. Duka
35. Předání čestného odznaku PTP plk. Špačkovi 2009
36. Minulost a přítomnost PTP
37. Nábor „kádrů“ v roce 1948
38. Zákonnost v roce 1953
39. Prodej majetku nespolehlivého
40. Jak to šlo po službě v PTP
41. Služební výkaz pětépáka
42. Výpis o službě pětépáka
43. PTP z vých. Čech ve Štrasburku 5/2010 (a)
44. PTP z vých. Čech ve Štrasburku 5/2010 (b)
45. Pamětní medaile OK PTP Hradec Králové
46. Pamětní deska Radvanice

*Almanach PTP vydal v únoru 2011 Okresní klub PTP Hradec Králové
a vznikl za přispění europoslance Oldřicha Vlasáka
Grafická úprava: M.C.O.M., s.r.o., Hradec Králové
Tisk: Dukase, s.r.o., Hradec Králové*